

INFORMATIVNI

Slovenec

GLASILO RAVENSKIH ZELEZARJEV

Leto XVI

Ravne na Koroškem, 15. junija 1979

Št. 11

BREZ DEVIZ NI JEKLA

Osnovna resnica jeklarstva je, da brez legur in starega žezeza ni jekla. Še posebej smo od legur odvisni v naši železarji, ker proizvajamo predvsem različne vrste plemenitih jekel. Ferolegure in del starega žezeza moramo uvažati. Za to potrebujemo devize, a teh ne more-

mo dobiti drugače, kakor da naše izdelke izvozimo.

Zadnje čase se nam je nabralo nekaj neprijetnih resnic:

- zaostajamo pri izpolnjevanju plana izvoza;
- le izvoz nam omogoča pravico do večje vsote potrebnih deviz;

— samo izvoz nam bo zagotovil oskrbo z reproducijskim materialom in s tem nemoteno poslovanje;

— izvažati je treba tako na območje konvertibilnih valut kot tudi na območje kliringa.

Posebna komisija v železarni zdaj odbira, da uvažamo samo tisto, kar je res najbolj nujno za poslovanje, manj nujna načrila pa odklanja.

Položaj nam je jasen:

tisti tozdi, ki več izvažajo, vlagajo pri tem posebne napore, zato jih je treba ustrezno spodbujati (stimulirati), vsa delovna organizacija pa jim mora pomagati.

Da bomo pri tem uspešni, moramo osvežiti (ali na novo osvojiti) nekaj temeljnih dej-

stev. Prvo je, da so tozdi povezani v proizvodno verigo, katere začetek je topilnica. Ta brez deviz ne more nabaviti življenjsko potrebnih legur. In če topilnica ne proizvaja jekla, drugi tozdi nimajo česa predelovati in obdelovati.

Druga resnica je, da je kdaj res laže in hitreje kaj prodati na domačem trgu, vendar je izključna usmeritev k naročilom, ki »bolj nesejo«, lahko tudi buamerang, in sicer takoj, ko gre na škodo izvoza, torej deviz, torej nujno potrebnega reprodutivnega materiala.

Ob doslednem upoštevanju teh zakonitosti in trdni proizvodno — poslovni samodisciplini pa vendar ni bojazni za nadaljnjo poslovno uspešnost.

Proizvodnja slovenskih železarn v aprilu

Kakršno vreme, taka proizvodnja — najbolj velja za pretekli mesec. Z upanjem, da se bodo dobri rezultati iz februarja in marca še stopnjevali, na žalost ni bilo nič. Res je, da je bilo tudi manj delovnih dni kot v marcu, vendar proizvodni rezultati na splošno niso povsem zadovoljivi. Najboljši dokaz za to je, da so celo nekaj slabši v primerjavi s proizvodnimi rezultati aprila v preteklem letu. Sorazmerno zelo dober rezultat je bil pa dosežen pri izvozu, saj je bil mesečni koliciški načrt, kar se le redko zgodi, izdatno presežen. Poprečno načrtovana vrednost mesečnega izvoza je bila nekaj slabša, vendar pa skoraj dosežena. Letošnja vrednost izvoza je za več kot 10 % višja, kot je bila dosežena ob koncu aprila lani in v aprilu za okoli 9 % višja, kot je bila dosežena marca.

Proizvodnja surovega žezeza je bila dosežena 100 %. Elektro plavž v Železarni Štore je izpolnil 120 % poprečnega mesečnega načrta, slabš pa je šlo jeseniškim plavžarjem, kjer daje revnejši vsip domače rude poleg drugih obratovalnih težav tudi nižjo proizvodnjo.

Proizvodnja surovega jekla je bila nižja kot marca in je zaosta-

la za okoli 3260 ton za poprečnim mesečnim načrtom. Podatek kaže, da bi bilo z novo električno pečjo v Štorah tako proizvodnjo prav lahko doseči, in če bi nova peč obratovala letos vsaj 6 mesecev do kraja letosnjega leta, tudi še nadoknaditi. Na Jesenicah so dosegli 99 % mesečnega načrta in v tem SM jekla 102 % ter elektro jekla 95 %. Elektro jeklarna Železarni Ravne je delala dobro in izvršila 102 % načrtovane proizvodnje. Letošnja proizvodnja ravenske jeklarne je že za okoli 800 ton večja, kot je bila po prvih štirih mesecih lani.

Blagovna proizvodnja je bila aprila kar 5400 ton manjša kot prejšnji mesec. V železarnah je bila blagovna proizvodnja 5 % pod planom, pri predelovalcih žice pa 7 %. Velik del zaostanka v železarnah lahko pripisemo velikemu popravilu v valjarni debele pločevine v Železarni Jesenice, saj so izvršili le 61 % poprečno mesečno načrtovane proizvodnje oziroma je zaostanek znesel 4820 ton. Popravilo je bilo pa izvršeno v načrtovanem roku in bo na normalnem delu postopno ta zaostanek izravnati. Pomembnejši zaostanki so nastali še pri proizvodnji sivega in posebnega surovega

(Nadaljevanje na 2. strani)

Idila

(Nadaljevanje s 1. strani)

železa za prodajo v Železarni Štore, kjer je izvršitev 50 %, ter pri valjanih polizdelkih v Železarni Ravne, kjer je bila tudi mesečna izvršitev le 64 %. Zelo dobri so bili doseženi proizvodni rezultati v drugi stopnji predelave, to je v hladni predelavi. V jeklovlekih vseh treh železarn so pomembno presegli mesečni načrt, tako da je skupen rezultat 106 %. Vlečene žice je bilo izdelane 10 % nad po-prečnim mesečnim načrtom. V hladnih valjarnah Železarne Jesenice so proizvedli nekaj 100 ton sicer manj kot marca, vendar še vedno 3 % več, kot znaša mesečni načrt. Do proizvodnje finalnih izdelkov je bilo vse v redu. Tudi proizvodnja strojev in strojnih delov Železarne Ravne je bila dobra in znaša 108 % mesečnega načrta. Proizvodnja vzmeti je bila 102 %, vsi drugi proizvodi finalizacije pa zaostajajo izdatno in med temi tudi traktorji, pri katerih je bila mesečna rešitev plana le 79 %. Zopet imamo za seboj mesec, v katerem poleg tega, da niso bili doseženi dobri proizvodni rezultati, zaostanki nastopajo pri proizvodnji več vrednih finalnih izdelkov, kar se še posebno neugodno odraža na vrednost prodaje.

V železarnah je bila izvršitev mesečnega načrta blagovne proizvodnje: v Železarni Jesenice 91 %, v Železarni Ravne 106 in v Železarni Štore 96 %.

Pri predelovalcih žice so mesečni načrt proizvodnje dosegli: v Plamenu 97 %, v Verigi 105 %, v Tovilu 106 % in v Žični 74 %.

V Žični so imeli okvaro in daljši zastoj na stroju za proizvodnjo armaturnih mrež, zato je nastal tudi velik zaostanek za mesečnim načrtom proizvodnje. Skupna izvršitev za sozd SŽ je znašala 94 %. Kaj je pravzaprav povzročilo sorazmerno slabe rezultate? Poleg manjših in večjih okvar, ki se že normalno pojavitajo, je praktično v vseh delovnih organizacijah največji problem — delovna sila. Čezmerna odsotnost z dela povzroča resne težave v proizvodnji. Ne samo težave, tudi neposredni izpad proizvodnje, ki je včasih ni več mogoče nadoknadi. Razumljivo ima izdaten vpliv tudi število delovnih oziroma prazničnih dni.

Ze v uvodu je bil omenjen izjemno dober rezultat izvoza. Da je bila v aprilu izvožena količina izdelkov kar okoli 2900 ton večja kot marca, že nekaj velja. Koli-

činski obseg izvoza so dosegli v železarnah 129 %, predvsem po zaslugu Železarne Štore, kjer so izvozili 2600 ton več ali trikrat več, kot znaša poprečni mesečni količinski načrt. V Železarni Jesenice so izvozili praktično načrtovano količino, v Železarni Ravne pa 45 %. Vrednost izvožene robe je dala izvršitev: v Železarni Jesenice 101 %, v Železarni Ravne 46 % in v Železarni Štore 153 %. Poprečna cena izvoza Železarne Štore seveda ni mogla pokriti zaostanka v vrednosti Železarne Ravne, tako da je skupna vrednostna izvršitev 98 %. Vrednost prodanega blaga v aprilu zoper ni na ravni mesečno načrtovanih zneskov. Skupna vrednost za železarne je bila 91 %, od tega: v Železarni Jesenice 90 %, v Že-

lezarni Ravne 95 % in v Železarni Štore 90 %. Boljšo eksterno realizacijo so dosegli predelovalci žice: Plamen — 115 %, Tovil — 102 %, Veriga — 87 % in Žična — 198 %.

Pri tem, ko razen v Verigi ostali predelovalci presegajo tudi zbirno, za štiri mesece načrtovanu vrednost prodaje, se je zaostanek v železarnah seveda povečal. Z lanskim letom realizacija skoraj da ni primerljiva in jo v vseh DO daleč presegajo, tako da je skupno po štirih mesecih izvrševanja letošnjega gospodarskega načrta za 30 % višja, kot je bila ob koncu aprila lani.

Kaj naj bi rekli ob koncu poročila za mesec april? Upajmo, da bo v maju bolje.

Milan Marolt, dipl. inž.

Obramba in družbena samozaščita - varovanje pridobitev revolucije

1. Obramba in družbena samozaščita naj postaneta množična aktivnost

V tej aktivnosti moramo izhajati iz prepričanja, da je učinkovitost varovanja, zaščite in obrambe naših vrednosti in pridobitev odvisna predvsem od socialistične patriotske zavesti in politične volje ljudstva. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita se morata zato razvijati na množičnem temelju. Njuna množičnost izhaja iz naše družbenopolitične ureditve ter iz izkušenj pretekle oborožene revolucije.

Zastaviti moramo vse moči, da se bo uveljavila aktivnost delovnih ljudi in občanov, združenih v družbenopolitičnih organizacijah in društvih. Tako uveljavljena obrambna in samozaščitna aktivnost bo morala biti usmerjena v okviru SZDL, v organizacijah združenega dela pa v okviru sindikalnih organizacij. Pri tem bo potrebno posvetiti posebno pozornost in odgovornost varstvu ter obrambi svobode, revolucionarnih pridobitev in nadaljnega razvoja. Nenehno bo potrebno skrbeti za idejno in akcijsko enotnost vseh družbenih dejavnikov v ob-

rambnih pripravah in samozaščitni aktivnosti. Neposredno bo potrebno tudi delovati v procesu odločanja in vodenja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter misliti na vse razmere, zlasti najtežje, vojne, ko naj obstoječi družbenopolitični sistem še naprej neprekiniteno deluje.

Pobudniki in mobilizatorji najrazličnejših oblik odpora in zaščite morajo biti osnovne organizacije SZDL ob sodelovanju vseh ostalih družbenopolitičnih dejavnikov, ki se morajo za to akcijo prej ustrezno pripraviti in usposobiti. Pri tem bodo morali v vseh sredinah upoštevati konkretne razmere in na tej podlagi izvajati akcije ter preprečevati šablonsko in papirnato sprejemanje ter izvajanje programov in nalog. Še posebej bodo morali skrbeti za vključevanje in usposabljanje žensk v obrambnih pripravah in samozaščitni aktivnosti ter za sledno uveljavljanje njihove enakopravnosti v izpolnjevanju teh ustavnih pravic in dolžnosti.

2. Obrambne priprave in družbena samozaščita morajo biti sestavina samoupravljanja

Naše delovanje mora biti narančano tako, da se bosta splošna ljudska obramba in družbena samozaščita razvijali kot samoupravno zasnovan sistem obrambe in zaščite in kot sestavina samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Vsi delovni ljudje in občani odločajo o življenjskih in delovnih pogojih ter rezultatih dela, hkrati pa tudi o svoji obrambi in varovanju. Zato se moramo vzvzemati in delovati tako:

— da bodo nosilci obrambnih priprav in samozaščitne aktivnosti delovni ljudje in občani v združenem delu in v krajevnih skupnostih v najbolj neposrednih delovnih in življenjskih okoljih,

— da bodo delovni ljudje in občani na svojih zborih, v samoupravnih organih in v delegatskih skupščinah odločali tudi o vprašanjih obrambe, zaščite in varnosti in

— da bodo obrambne priprave in samozaščitne aktivnosti ter ukrepi vgrajeni tudi v naše plane družbenega in gospodarskega razvoja samoupravnih in širših družbenopolitičnih skupnosti ter v njihove samoupravne sporazume oziroma dogovore o temeljih družbenega plana.

3. Usposabljanje za obrambo in družbeno samozaščito naj bo del družbenopolitične aktivnosti, vzgoje in izobraževanja

Spodbujati in organizirati bomo morali takšno obrambno in samozaščitno usposabljanje, ki bo izhajalo iz potreb združenega dela in interesov temeljnih samoupravnih skupnosti ter upoštevalo splošne družbene cilje. Tako naj postane del vsakdanje družbenopolitične aktivnosti ter splošnega družbenega usposabljanja, vzgoje in izobraževanja.

Zavzeti se bomo morali za uresničitev celovitega sistema samozaščitnega in obrambnega usposabljanja, ki naj vključuje vse delovne ljudi in občane, predvsem pa mladino v vzgojno izobraževalnem procesu. Tega se morajo zavestiti vsi odgovorni družbeni dejavniki. S tako akcijo bomo vzporedno tudi krepili vlogo socialistične zveze kot pobudnice in usklajevalke množičnega usposabljanja in pripravljanja ljudstva za aktivno udeležbo v obrambni in samozaščitni aktivnosti.

Obvladovanje vojaških veščin za obrambo in samozaščito moramo postaviti in izvajati tako, da bo spodbujalo obrambno zavest in varnostno kulturo pri vseh delovnih ljudeh in občanah.

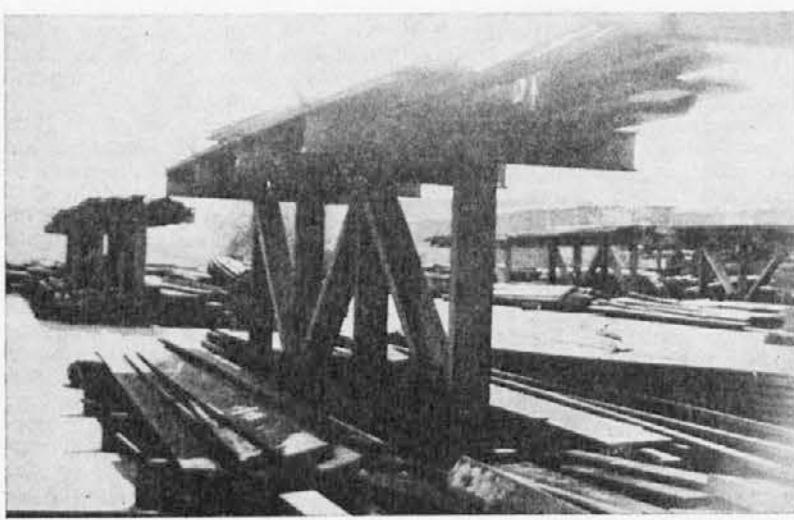
4. Obrambna aktivnost naj zagotovi učinkovit odpor

Celotne obrambne priprave je treba zastaviti in uresničevati tako, da se bomo lahko zoperstavili morebitni agresiji z nezlomljivim odporom v vsakršnih vojnih razmerah. Jamstvo za učinkovit spopad je razvoj takšnega političnega obrambnega gibanja, ki bo v kritičnih, pa tudi najtežjih preizkušnjah ob najmanjih mogočih žrtvah zagotovilo največje možne vojaške rezultate. To mora biti enotna usmeritev predvsem vseh oblastnih, družbenopolitičnih, teritorialnopoličnih in vojaških organov.

Obrambna aktivnost mora zato pomeniti dobro zasnovano in usklajeno mobilizacijo vseh političnih in materialnih sil ter sredstev, ki jih imamo v delovnem procesu in ki so partizanski ter materialni temelj odpora. V tem smislu bodo morali pristojni dejavniki skrbeti predvsem za nadaljnje opremljanje in usposabljanje oboroženih sil — jugoslovanske ljudske armade in teritorialne obrambe, naša skrb pa bo zlasti v tem, da bomo civilno in narodno zaščito razvijali tako, da bosta zagotovili množičnost in učinkovitost odpora.

5. Samozaščitno aktivnost mora vključiti v boj za uresničevanje samoupravnih interesov

Samozaščitna aktivnost mora posegati na vsa področja družbenega življenja in ustvarjanja. Skrb za varstvo samoupravnih oblasti in interesov delovnih ljudi za zaščito materialnega temelja samoupravljanja in za varnost življenja mora biti stalna in učin-

Stojala

Na vaji

kovita. Postati mora sestavina samoupravnih pravic in dolžnosti. Prisotna mora biti pri vsakodnevnom delovanju sleherne samoupravne, družbene in državne ustanove.

Samoupravne in družbenopolitične skupnosti ter njihovi organi morajo prevzeti neposredno odgovornost za zaščito in zavarovanje življenjskih delovnih interesov občanov ter delovnih ljudi. Izhodišče za njihovo samozaščitno delovanje morata biti analiza varnostnih razmer v slehernem samoupravnem okolju in program zaščitnih ukrepov.

V vseh samoupravnih organih, skupščinah in družbenopolitičnih vodstvih ter organizacijah družbenega dela bo potrebno celotno delo zastaviti tako, da se bo v teh sredinah predvsem izrazila odgovornost za zaščito tistih pravic in svoboščin delovnega človeka, ki izhajajo iz njegovega samoupravnega položaja. Na ta način mora postati samozaščitna aktivnost sestavni del boja za uresničevanje samoupravnih interesov v socialistični samoupravni demokraciji.

6. Narodno zaščito moramo razvijati kot najširšo obliko vključevanja delovnih ljudi in občanov

v obrambo in varovanje pridobitev revolucije

V krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah družbenega dela bomo morali vključevati v narodno zaščito, ki naj postane množični temelj obrambe in varovanja življenja, dela in samoupravljanja, najširši krog občanov in delovnih ljudi. Zato bo potrebno posvetiti največjo skrb usposabljanju narodne zaščite, ki mora zajeti vse delavce, kmetske, študente in druge delovne ljudi in občane. Proses usposabljanja mora biti konkreten in načrtan ter prilagojen vključevanju delovnih ljudi in občanov v izvajanje nalog narodne zaščite. Usposobljeni jih bo treba ne samo za opravljanje posameznih nalog v zaščiti delovnega procesa in mirnega življenja, temveč tudi za širše poznavanje pridobitev, ki jih branimo in varujemo.

Odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah družbenega dela bodo morali biti na pobudo družbenopolitičnih organizacij nosilci pripravljanja in usposabljanja narodne zaščite.

R. K.

KAJ ŽELIMO DOSEČI Z AKCIJO »NIČ NAS NE SME PRESENETITI«

V začetku tega leta je svet za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri predsedstvu republike konference SZDL Slovenije sprejel sklep o organiziranju in izvedbi vsespološne družbene akcije »NIČ NAS NE SME PRESENETITI«. Ta akcija ima predvsem politično mobilizacijski pomen, v kateri naj bi letos preverjali svojo obrambno in varnostno pravljeno.

Ni slučajno, da smo se za tako akcijo odločili prav v tem letu. Ta akcija sopvada s 60-letnico ZKJ, sindikatov in SKOJ ter ima že zaradi tega svoj politični naglas. Zmotno je mišljenje mnogih, ko misljijo, da ima akcija le trenutni pomen in je omejena le na kratko časovno obdobje, v katerem naj bi samo odgovorni dejavniki pokazali na področju vsespološne ljudske obrambe in družbene samozaščite neko večjo angažiranost in aktivnost — potem pa zoper vse »po starem«, kot da se nič zgodilo.

Ta akcija ima globlji in širši pomen. Okrepila naj bi moralno-politične vrednote in zavest delovnih ljudi in občanov ter prispevala k nadaljnemu poglabljanju in podružbljanju koncepta splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Prav zavoljo tega se v tej akciji naj ne bi izkazali s povečano aktivnostjo in delovanjem samo odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, štabi za teritorialno obrambo in štabi za civilno zaščito ter ustreznimi občinski, medobčinski in republiški organi. Akeija, ki je že skoraj v vseh samoupravnih sredinah v polnem zamahu, mora brez izjeme zajeti prav vse delovne ljudi in občane — od cicibanov, pionirjev in mladincev do starejših, od nezaposlenih do zaposlenih, od žensk do moških, pa tudi upokojence, gospodinje in druge. Pri vključevanju v to akcijo naj ne bi bil izvzet noben samoupravni organ v naši republike, nobena družbenopolitična in

družbena organizacija ter društvo, nobena interesna in kakršnakoli druga skupnost. Skratka — ta akcija velja prav za vse brez izjeme!

Glede na taka izhodišča te akcije mora biti težišče celotne aktivnosti v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Z drugimi besedami to pomeni, da mora delovni človek, kjer združuje svoje delo, in občan, kjer živi, samoupravno urejati tudi pravice in odgovornosti na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Zato mora ta akcija, ki bo dosegla svoj višek 29. in 30. septembra, ko bomo morali na vseh ravnih množično preizkusiti svojo obrambo in samozaščitno pravljeno in usposobljenost, postati sestavni del našega vsakdanjega dela in življenja. Izboljša naj našo obrambo organiziranost in usposobljenost ter istočasno prispeva k odpravljanju vseh pomankljivosti.

V naši delovni organizaciji je za pripravo organiziranja in uspešne izvedbe akcije (s kratico »NNNP«) že določeno koordinacijsko telo v funkciji odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito

na ravni DO. Odbor je pripravil programe za aktivnosti v okviru te akcije, in sicer za:

— osnovne organizacije sindikata,

— odbore za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD in DS,

— odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito DO,

— štab civilne zaščite, s tem da

vsi našti dejavniki te programe

po svoji iniciativi in potrebi še dopolnijo oziroma izpopolnijo.

V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naj bi bili koordinatorji vseh teh aktivnosti odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Pa še nekaj. Podobna akcija, ki so jo organizirali v preteklem letu v sosednjih republikah Hrvatski, je zelo dobro uspela. V njej sta sodelovali kar dve tretjini celotnega prebivalstva.

Nobenega razloga ni, da bi bila ta akcija pri nas slabša. Na nas je sedaj, da položimo izpit politične zavesti in samoupravne zvestosti ter tako prispevamo k nadaljnemu izgrajevanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

R. K.

Nepapirnato o delu sindikata

Dnevni redi na sindikalnih stankih v maju so bili precej različni. Obravnavali so neopravičene izostanke, nočno delo žena, samoupravne sporazume, brezplačno letovanje v Portorožu, težave ob prevozih na delo, gibanje OD v prvem četrletju itn.

DOGOVORILI SO SE

V jeklovku je stanje takšno, da ni mogoče razporediti žen, kjer bi jim bilo omogočeno eno ali dvoizmensko delo, ker so ta delovna mesta neprimerne po težavnosti ali pa so niže ovrednotena. Rešitev vidimo v nabavi novih strojev. Trenutno bo nočno delo žena še ostalo, si bomo pa prizadevali, da bi ga čimprej odpravili.

V strojih in delih: Iz republiškega sindikata smo dobili smernice, kako naj DO razpravlja o periodičnih obračunih. Lastne izkušnje nas učijo, da bo treba res natančno predelati in zagotoviti enostavne pokazalce za posamezne kvartale. V ta namen pa je nujno, da vsi člani IS OO dobijo gradivo, ki gre v razpravo med delavce, da bi lahko dali svoja mnenja in stališča na podlagi podatkov. Žal take prakse še nismo vajeni in so uspehi temu primerni. Sklenili smo, da bomo od slej vsa gradiva, ki zadevajo probleme delovnega človeka, temeljito proučili.

Govorili smo tudi o letovanju v Portorožu in ugotovili, da je cena dnevnega penziona kljub dobrim hrani 155,00 din na člana ter ekonomska cena 258,00 din previsoka in se s tem ne strinjam. Vprašanje: zakaj je v primerjavi

z Bernardinom naša cena tako visoka?

Delavci v našem tozdu se že dalj časa pritožujejo glede vožnje na delo in obratno na relaciji Plesnik—Smartno. Delavci morajo to pot vsak dan prepešačiti, sploh sedaj, ko so omejitve pri uporabi vozil. Bil je podan predlog, da se na tej relaciji uvede avtobus ob času odhoda in prihoda na delo.

Konstrukcijski biro. Pri prostovoljnem zbiranju prispevkov za potresno prizadeto območje je bil v našem tozdu precejšen odziv, saj je ta prispevek znašal 2690 dinarjev.

Dogovorili smo se, naj se periodični in zaključni računi obravnavajo tudi na delovnih skupinah, da bo delo na zborih potekalo lažje in hitreje.

Sklepi drugih OO sindikata so precej načelni, predvsem pa je zdaj tak čas, ko je veliko govora o piknikih in rekreaciji in najbrž nima smisla zabeležiti, kdaj se kdo rekreira in kdaj ima kdo piknik.

Z. S.

IZREKI

Kar je težko, se hitro doseže, kar je nemogoče, zahteva malo več časa.

Nizozemski pregovor

***

Znanje vodi k enotnosti, kakor neznanje vodi k nestrujanju.

Sri Ramakrišna

***

Sanje niso zmeraj potrjene z dogodki.

Homer

NAŠ INTERVJU:

Kaj dela mladinska organizacija

Letos je bilo v železarni in kraju toliko takih dogajanj, ki so terjala vključevanje mladine, da je kar prav, če zvemo, kako jim je šlo delo od rok. Seveda tudi zdaj ne počivajo, saj smo le stežka ujeli predsednika KS OO ZSMS železarne tov. Jožeta Juraka, da bi nam kaj povedal.

»V preteklih mesecih ste uresničevali s programom zastavljenim delo, pa veliko je bilo opraviti ob odhodu štafete in gotovo niste šli mimo samoupravnega dogajanja, ki je bilo v vseh teh mesecih pestro. Kako ocenjuješ delo mladine za to obdobje?«

»V glavnem smo izvršili večji del naloga, ki so bile načrtovane že v začetku leta. Vendar je res, da nam na nekaterih področjih delo ni šlo. Predvsem gre za idejno-

nekako stoji na mrtvi točki. Pri vseh takih zgrešenih kadrih pripravljamo spremembe v upanju, da bodo »novi« ljudje bolj zagnani in vestni. Toliko o delovanju koordinacijskega sveta. V osnovnih organizacijah tečejo stvari bolje. V redu izpolnjujejo program vse OO, razen nekaj tistih, kjer že leta ni mogoče spraviti mladine k aktivnosti. Mislim, da bi v takih TOZD morali svoje povestati mladini tudi člani ZK in sindikat. Ker na nivoju koordinacijskega sveta lahko govorimo večinoma le o splošnih zadevah, je zame najvažnejše, da dobro delajo osnovne organizacije. Tu nastajajo problemi in tu jih je treba tudi razrešiti. Kajpak je delo OO mnogokrat odvisno od odnosa, ki ga imata do nje ZK in sindikat. Čim boljša je povezava med njimi, tem

pak, ko bodo akti zaživeli, čeprav vemo, da se glavno pokaže šele takrat.

Seveda pa je pred nami čas dočustov in to pomeni, da bo drugih aktivnosti vse tja do jeseni manj. Bo pa gotovo še kaj nepredvidenega, na kar je treba zmeraj računati.«

»Ste kaj razpravljali o kolektivnem vodenju pri mladini?«

»Seveda smo. Ugotovili smo probleme, kot so npr. kadri. Morali bi sestaviti močno skupino mladih, ki bi pripravljala razne akcije in gradiva. Napravili bomo poskus s petimi ali sedmimi ljudmi. Seveda pa ti ne bi imeli pravice odločanja v imenu osnovnih organizacij. Pozitivno je to, da bi na ta način usposobili spet nekaj več mladincev za delo v ZSM.«

»V marcu je izšla zadnja številka Mladega fužinarja. Je res, da je to le občasnna priloga, vendar je nekako nerazumljivo zakaj tak dolg premor, ko je prej izhajal že kar vsakih štirinajst dni. Lahko to pojashi?«

»Pri Mladem fužinarju imamo kadrovske probleme, tudi osnovne organizacije ne izpolnjujejo dogovora o rednem pošiljanju prispevkov. Bojan Lesjak, ki je zadnji čas urejal priloga, je po odhodu štafete dejal, da v takih razmerah ne more delati. Časopis je res mnogo teže delati, kakor je videti na prvi pogled. Stvari se počasi urejajo in lahko rečem, da bomo kmalu spet brali Mladi fužinar.«

»Zdaj je čas, ko bodo v brigadah začeli vihteti krampe in lo-

pate. Se bo tega udeležil tudi kdo naših?«

»V začetku junija bomo poslali v brigado jugoslovenskih železarjev v Zenico dva mladinka in eno mladinko. Bo pa letos več lokalnih delovnih akcij v naši občini, kamor se bomo zanesljivo vključili. Pri izbiri brigadirjev so problemi, saj naj bi se akciji udeležili tisti, ki s svojim delom to zaslužijo, ravno takih pridnih pa v TOZD ne pustijo radi. Iz metalurških obratov že zelo dolgo ni nihče sel na akcijo, ker je ravno v poletnih mesecih pomanjkanje delovne sile, bilo pa bi upravičeno podeliti koga iz teh obratov. Gotovo se bomo udeležili tudi republiških akcij, a za zdaj še ne vemo natančno, kje bo to.«

»Številčno najmočnejša mladinska organizacija v občini je železarska in zato mora biti v tesni zvezi z OK ZSMS. Kakšno je to sodelovanje?«

»Osebno mislim, da nas OK pre malo informira o svojem delovanju, včasih zvem za kakšno dogajanje čisto slučajno. Delegatska pot obveščanja pa tudi še ni zadovoljiva. Obvestila o akcijah prihajajo največkrat zadnji hip. Žal, sodelovanje z OK ni tako, kot si ga zamišljamo.«

Toliko o uradnem delu pogovora, kasneje pa je predsednik mladine še malo »pojamral«, da je treba veliko presesti na sestankih doma in na republiki in je zato prostega časa zelo malo. Am pak tako se dogaja vsem, ki imajo take in podobne funkcije.

Z. Strgar

Jože Jurak

politično usposabljanje mladih in družbenoekonomske odnose. Tako so izostali razni seminari in predavanja. Nekaj je krvide v slabih organizacijih, še več pa v nezainteresiranosti mladih ravno za te reči, ki so po moji sodbi za samoupravljanje zelo pomembne. Saj ne moreš samoupravljati, če nimaš vsaj nekaj teoretičnega znanja. Res so nam pri tem načrte križale tudi nepredvidene akcije, ki jih je bilo treba nujno izvršiti. Vrzeli bomo poskušali zapolniti v jeseni.

Težave so bile tudi pri kulturi, kjer nismo imeli najbolj srečne roke pri izbiri predsednika. Žal zaradi tega kulturno delovanje

večji so uspehi in obratno. Še zmeraj pa je tudi tako, da ni pri mladincih nobene prave iniciative. Če namreč predsednik ali sekretar slabo delata, tudi vsi drugi ne delajo, če pa sta ta dva zagnana, tudi drugi pokažejo voljo. Zelo veliko je bilo dela s štafeto, kjer mislim, da smo v primerjavi z drugimi (gimnazija, KS itn.) načrtovali največ.«

»Kaj pa je trenutno najbolj aktualno?«

»Enako kot pri ZK in sindikatu — da predelamo vse pravilnike in sporazume, ki izhajajo v Poročevalcih. Poskusili bomo stvari do polnjevati, da ne bo prehudih na-

Oskrba z jeklenimi odpadki za vložek pri proizvodnji visoko kvalitetnih jekel

Sedanje obdobje je za železarstvo na svetu in tudi pri nas obdobje dinamičnega tehnološkega razvoja in sprememb. Zadnjih 15 let je prineslo velika gibanja v strukturi delež tehnoloških postopkov za proizvodnjo jekla. Daleč prevladujoč je kisikov postopek v konvertorjih. Veča se delež jekla, proizvedenega v električnih pečeh. Zaradi različnih vplivov na gospodarnost proizvodnje pa sorazmerno hitro opuščajo Siemens-Martinov postopek, ki je dajal okoli 100 let največji delež v svetovni proizvodnji jekla. V obdobju zadnjih 15 do 20 let so nastale tudi druge pomembne tehnološke spremembe, ki imajo pomemben vpliv na kvaliteto proizvedenega jekla, dobit in tudi proizvodnost. Te novosti so: neprekinjeno vlivanje, vakuumiranje, dogotavljanje jekla v ponovah, električno pretaljevanje pod žlindro, avtomatizacija proizvodnih naprav, neprekinjene tehnološke linije itd. Vzporedno s tehnološkimi spremembami so se večale proizvodne naprave, ki s svojo proizvodnostjo spodbujajo zastarele, manjše proizvodne enote, ki jih posebno v obdobju zadnjih 3–4 let v obdobju krize na svetovnem tržišču jekla v zahodnih evropskih državah množično ustavljajo.

Istočasno s spremembami v tehnologiji in velikosti proizvodnih enot so se menjali in se še menjajo pogoji oskrbe z osnovnimi surovinami in energijo. Te spremembe so posledica nihanj tržnih pogojev prodaje jeklarskih proizvodov, vplivov, ki jih prinašajo spremembe v tehnologiji, in seveda pogojev ter gibanj na svetovnem trgu surovin in energije.

Vložek, potreben za proizvodnjo jekla v jeklarskih postopkih, ima s svojo ceno najpomembnejši delež vpliva

na gospodarnost proizvodnje in ima važen, če ne odločajoč vpliv tudi na kakovost končnega izdelka. Kemična sestava in oblika vložka sta pomembna za tehnološki potek proizvodnje, za proizvodnost zaradi vpliva na trajanje proizvodnega postopka in na kemične ter s tem fizikalne in mehanske lastnosti končnih izdelkov.

Osnovni vložek za proizvodnjo surovega jekla je v glavnih sestavinah iz surovega železa in starega oziroma jeklenih odpadkov. Delež teh navedenih sestavin je odvisen od uporabljene tehnologije. Kisikovi konvertorski postopki uporabljajo za osnovni vložek tekoče belo surovo železo iz plavžev in redkeje iz elektro induksijskih peči. Poraba starega železa je namejena hlađenju šarje pred dogotovitvijo. Običajna potreba starega železa je 25 — do največ 35 % teže vložka, odvisno od kemične sestave surovega železa.

Pri SM postopku je bilo največ v rabi razmerje med surovim in starim železom okoli 55 : 45. V času nizke cene starega železa se je večal tudi njeve delež v vložku, če je bil jekleni odpadek seveda na razpolago. Postopek je možen tudi do 100 % uporabe jeklenega odpadka.

Pri proizvodnji jekla v električnih pečeh je delež starega železa najvišji in običajno znaša od 85 do 96 %. Delež surovega železa je možno tudi povečati in je znana uporaba tekočega surovega železa do 40 %. V nekaterih postopkih in pri nekaterih kvalitetah je potrebno vložiti tudi samo staro železo ali še bolje rečeno — čim bolj čiste jeklene odpadke. Skrajni primer so jekla, kjer služi kot pretežni vložek sestava raznih železovih zlitin in

drugih legirnih elementov, kadar izvajajo posebno visoko legiranega jekla in imajo jekleni odpadki le manjši delež.

V preteklem 1978. letu je bil v jugoslovanski proizvodnji jekla, ki je znašala 3,4 mil ton, delež SM jekla 43%, konvertorskega jekla 31% in jekla iz električnih peči 26%. Za letošnje leto načrtujejo, da bo letna proizvodnja prvih presegala 4 mil ton. V 1979 naj bi bilo v skupni proizvodnji največ konvertorskega jekla z deležem 37,9%, delež SM jekla načrtujejo s 36,6% in elektro jekla 25,5%. Delež elektro jekla se v celotni proizvodnji sicer znižuje, dejansko se bo pa količina povečala. Z novo zgrajenimi električnimi obločnimi pečmi v jugoslovanskih železarnah lahko pričakujemo, da se bo 1980. leta dvignila proizvodnja jekla vsaj za 300.000 ton. 1980. leto bo zadnje leto sedanjega srednjoročnega razvojnega obdobja. Po razpoložljivih možnostih uporabe zmogljivosti v jugoslovanskih jeklarnah bi morala prihodnje leto znašati jugoslovanska proizvodnja jekla nekaj več kot 5 mil ton. V Slovenskih železarnah imamo dva osnovna načina proizvodnje surovega jekla: SM postopek in proizvodnjo v električnih pečeh. Leta 1978 je bil delež elektro jekla že 55,6%, v letošnjem, 1979. letu, je načrtovan delež elektro jekla nad 60% in v obdobju po letu 1980 naj bi postopno prešli v celoti na proizvodnjo elektro jekla. Problem vložka spremja jugoslovansko železarstvo že vrsto let in je jekleni odpadki gotovo en temeljni vprašaj nadaljnje možnosti razvoja. Na domačem, jugoslovanskem področju, zberejo prema- lo starega železa, da bi lahko pokrili

vse potrebe in je uvoz starega železa že leta nazaj pomembna postavka v jugoslovanski devizni bilanci.

Ce je problem starega železa že sedaj prisoten v jugoslovanskem železarstvu, bo toliko bolj ob dinamični rasti proizvodnje v letošnjem in naslednjem letu. Obravnavano vprašanje je skupen problem jugoslovanskih železarn in le v tem okviru je treba obravnavati tudi vprašanje vložka za slovenske jeklarni.

Problem vložka za proizvodnjo kvalitetnih jekel je vezan s tako visokim deležem na proizvodnjo v električnih pečeh, da ostale postopke lahko pri njegovi obravnavi zanemarimo. Vprašanje je pa treba upoštevati kot količinski in kvalitetni problem predvsem pri proizvodnji elektro jekla, ker pri konvertorskem jeklu problem nečistoči in jeklenih odpadkov skoraj ne more vplivati na končno kvaliteto jekla oziroma se je tem negativnim vplivom možno veliko lažjeogniti.

Kot že rečeno, domače zbiranje jeklenih odpadkov ne pokriva sedanjenih potreb vložka. Pregled za zadnjih 10 let kaže, da je vsako leto delež uvoženih jeklenih odpadkov med 20 do 28% količine starega železa, potrebnega za vložek pri proizvodnji jekla. Ce ne upoštevamo skrajnih podatkov za potrebo iz domačega zbiranja in uvoza, kar je podvrženo tudi gibanju cen, potem lahko kot normalni odnos upoštevamo, da je bila poprečna specifična poraba jeklenih odpadkov za proizvodnjo jekla v jugoslovanskih železarnah med 510 do 530 kg na tono. V tej porabi za 48 do 52% lastnih odpadkov, 24 do 26% iz domačega zbiranja in 25 do 28% iz uvoza.

železa v vložku, vendar pri omejenem deležu kvalitet in v omejeni količini. Vse druge rešitve so vezane v celoti ali pretežno na uvoz. Od tega je prva in najenostavnnejša rešitev nakup čistega vložka iz uvoza.

Druga rešitev je uporaba železove gobe, pri čemer je ekonomsko gotovo najugodnejša pot do dolgoročna pogodba za pokrivanje potreb iz uvoza od proizvajalca, ki nudi železove gobe s čim manj neželenimi spremembami.

Tretja, ekonomsko vprašljiva pot je lastna proizvodnja železove gobe na osnovi uvozne čiste rude z domačimi reducenti. Vprašanje izbire reducenta, ki bi bil na razpolago v zadostnih količinah in ob sprejemljivi ceni, je še docela odprto. Praktično rešitev bo treba iskati v izkorisčanju vseh domačih možnosti in kot dopolnilo — reševanje z uvozom.

Trenutno je na razpolago na svetovnem trgu tudi železova goba, pretežno v obliki metaliziranih peletov. V časnične cene starega železa so ustavljali nekatere komaj zgrajene zmogljivosti za proizvodnjo železove gobe. Zaradi visoke porabe energije in reducenta, realno 3 do 3,5 Geal za proizvedeno tono, je cena železove gobe močno odvisna od gibanja cen goriv in reducentov. Prognozojerji so pred petimi leti napovedovali, da bo že leta 1980 znašala svetovna proizvodnja železove gobe 61 mil ton. Ceprov je zgrajeno že veliko naprav ter je vrsta novih

naprav v gradnji in projektiraju, prihodnje leto, kot kaže, svetovna proizvodnja ne bo presegla 30 mil ton.

V jugoslovanskih železarnah bo verjetno v prihodnjem srednjoročnem obdobju do leta 1985 in še kako leto čez problem oskrbe s starim železom najbolj pereč, predvsem pa problem zagotovitev čistega vložka za visoko kvalitetno jeklo. To je obdobje, v katerem se bodo nove zmogljivosti konvertorskih jeklarn šele gradile in se bo uvažala proizvodnja v že zgrajenih konvertorskih jeklarnah do polne uporabe kapacitet.

Proizvodnja elektro jekla se bo podvojila v Jadranski železarni Split, več kot podvojila v Železarni »Boris Kidrič« v Nikšiću, v projektirjanju je nova električna obločna peč v Železarni Zenica in nekaj jeklenih odpadkov bodo porabili tudi v jeklarni, ki je v gradnji pri FENI — Kavadarci, kjer bo osnovna proizvodnja fero-nikel.

Slovenske železarni naj bi še pred letom 1985 dosegle že od 1962. leta v dolgoročni projekciji planiranih 1 mil ton jekla. Da bi imeli lažjo predstavo o izračunu potrebnih količin starega železa za predvideno proizvodnjo jekla, so v tabeli 2 podatki o specifični porabi jeklenih odpadkov v jugoslovanskih jeklarnah po tehnoloških stopnikih za leto po 1970 v kg za proizvedeno tono jekla.

Tabela 2

Postopek	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
SM	412	372	366	380	386	381	445
Elektro	966	888	980	982	979	979	983
Konvertorski	356	375	371	434	459	374	244

Tabela 1

Pregled gibanja deležev jeklenega odpadka po viru nabave in specifična poraba

Leto	Lastni odpadek	Domače zbiranje	Uvoz*	Poraba v kg/ proizvodnje jekla
1970	48	31	19	510
1971	53	21	26	462
1972	54	19	27	469
1973	52	17	31	426
1974	49	21	30	526
1975	47	26	25	507
1976	50	24	26	553
1977	48	26	26	536

* Upoštevane so tudi dobave razreza ladij iz uvoza.

Staro železo iz domačega zbiranja je slabo sortirano in slabopripravljeno. Posebno moti, ker ni sortirano po kemični sestavi in je nečisto. S starim železom prihajajo v vložek nekontrolirane, nečeline količine spremembajočih elementov, katerih med tehnološkim procesom proizvodnje jekla ni mogoče odstraniti, kot so: baker, antimon, koster, arzen in drugi. Z nesortiranimi ali slabo sortiranimi jeklenimi odpadki prihajajo v vložek tudi nekateri elementi, ki jih za določene kvalitete namerno dodajamo, pri drugih so pa nezaželeni kot npr. mangan, krom, vanadij, molibden in drugi. Dobro pripravljen vložek z veliko nasipno težo, omogoča hitro zakladanje, kar ne samo da ima pozitiven vpliv na čas trajanja šarže in proizvodnost, temveč tudi na tehnološki potek in vrsto dejavnikov, ki vplivajo na gospodarnost in kakovost proizvodnje.

Iz uvoza je možno oskrbeti čist, sortiran in tudi po velikosti pripravljen vložek za najprimernejši način zakladanja. To je najenostavnnejša, najdražja in razen tega še devizna pot oskrbe s kvalitetnim vložkom.

Cene na svetovnem trgu starega železa se močno menjajo in se gibljeno vzporedno s tržnimi pogoji prodaje jeklarskih izdelkov. Leta 1973 je bila v začetku leta cena nizka — pod 50 dolarjev za tono za prvo kvaliteto. Do kraja leta 1973 se je ta cena dvignila nad 80 dolarjev za tono. Po nadaljnjih 5–6 mesecih je bila nad 130 dolarjev in ob koncu 1974 že okoli 180 dolarjev za tono. Po nastopu krize v trgovjanju z jeklarskimi proizvodi je cena jeklenih odpadkov hitro padala in pristala v letu 1976 in 1977 znotraj na nivoju okoli 50 dolarjev, dokler se v pocasnom gibaju navzgor ni približala sredini leta 1978 znotraj 90 dolarjem, kar strokovnjaki smatrajo, da je realna cena ali vrednost za prvorazredno, šaržirno staro železo na svetovnem trgu. Dvig cene v zadnjih mesecih, ko je prišla znotraj na 100 dolarjev in dosegla do 130 dolarjev za tono, pripisujejo pretežkim vremenskim pogojem v pretekli zimi kot pa odrazu gibjanju na svetovnem trgu z jeklarskimi izdelki. Tržišče se sicer blago popravlja, na visoko konjunkturo pa se v letu 1979

in tudi prihodnje leto nihče ne računa. V pričetku maja 1979 je cena prvi kvaliteti na ameriškem trgu znotraj zdrknila pod 100 dolarjev za tono.

Napovedovalci razvoja železarstva v svetu so še leta 1974 ocenjevali, da bo znašala svetovna proizvodnja jekla leta 1980 okoli 915 mil ton, za kar bi bilo potrebno 490 mil ton jeklenih odpadkov. Od te količine bi lahko pokrili iz lastnih odpadkov 317 mil ton in iz zbiranja bi dobili še 167 mil ton. Takšna bilanca je pokazala že leta 1980 primanjkljaj 6 mil ton.

Za leto 1980 bi moral biti že velik optimist, da bi pričakoval večjo svetovno proizvodnjo surovega jekla kot 700 do največ 800 mil ton. Do leta 1985 se torej ni batil, da bi na svetovnem trgu jeklenih odpadkov nastal primanjkljaj, ki je bil napovedan že pravzaprav za sedanje obdobje. Težava je le v tem, da so potrebine za uvoz devize. Bolj zaskrbljujoče je dejstvo, da je težko dobiti tudi po kemični sestavi ustrezno in sortirano staro železo, ki je neposredno uporabno za vložek.

Za rešitev tega vprašanja je znotraj več poti in možnosti. Dve možnosti imamo za domače zbiranje oziroma reševanje problema za dinarje.

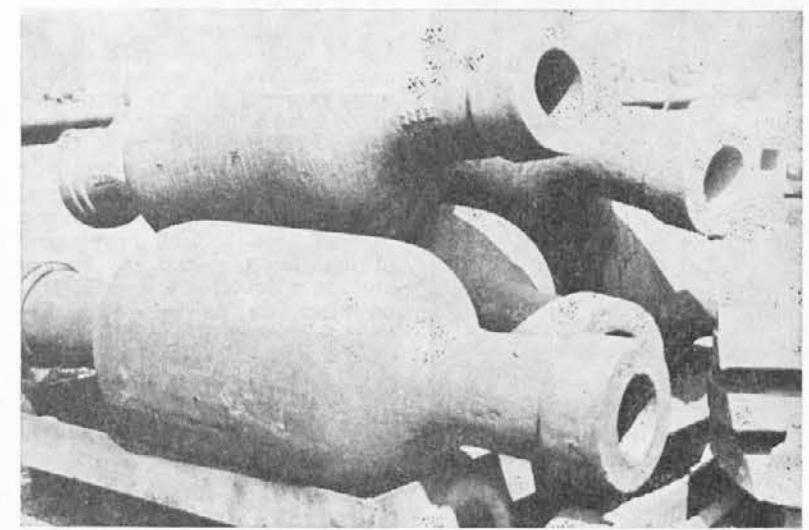
Prvo je organizirano zbiranje kvalitetnih, čistih jeklenih odpadkov in tudi organizirano sortiranje v skladilih starega železa pri zbiralcih in v železarnah. Druga možnost je dolgoročni dogovor o odkupu lastnih odpadkov pri proizvajalcu ali proizvajalcem konvertorskega jekla po ceni, ki se izplača za obe zainteresirani strani. Pri večini masovnih kvalitet nečistoč, ki jih primaše delež 30% starega železa, ne motijo. Razumljivo to ne velja za šarže, katerih odpadek bi se zbiral kot čist vložek za proizvodnjo tistih vrst jekla, kjer je za doseg želene kvalitete čist vložek prvi pogoj. Za sedanje in bližnji predvideni kvalitetni proizvodni program slovenskih jeklarn bi ob izboljšanju sortiranja tudi iz domačega zbiranja letna količina 200 do 250.000 ton čistega jeklenega odpadka verjetno kar zadostovala za potrebe slovenskih jeklarn.

Pri nekaterih kvalitetah je možna tudi višja udeležba čistega surovega

pustimo ob strani vzroke za sorazmerno velike razlike po letih. Pri konvertorskem postopku je visoka poraba zaradi specifične tehnologije in pogojev v Železarni Skopje. Že v letu 1978 in naprej se bo poraba gibala v normalnih okvirih — okoli 300 kg za tono proizvedenega jekla. Za proizvodnjo SM jekla se ne bomo veliko zmobil,

pri proizvodnji 1 mil ton jekla na letno porabo 980.000 ton jeklenih odpadkov. Po tem izračunu bi morali nabaviti iz uvoza še 426.000 ton.

Stevilke, navedene v seštevku, so zaokrožene, kar ni ob problemu, ki ga hočemo prikazati in podprtati, prav nič pomembno. Pomembno je to, da moramo za naš nadaljnji razvoj vpra-

Amfore

če vzamemo v račun kar porabo 420 kg za tono jekla. Pri elektro jeklu je verjetno poraba 980 kg za tono jekla nizka, poprečno pa tudi za pogoje v slovenskih jeklarnah spremembiva za prihodnje, ko bo staro železo znotraj pravzaprav.

Pri širokem proizvodnem assortimentu Slovenskih železarn in sorazmerno velikem deležu večstopenske predelave vzemimo v račun, da bo iz vsake proizvedene tone jekla nastalo 700 kg gotovih izdelkov. Pri enem milijonu ton jekla, da to 300.000 ton lastnih odpadkov letno.

Leta 1978 je prispevalo domače zbiranje za proizvodnjo jekla v slovenskih jeklarnah 160.000 ton jeklenih odpadkov. Predpostavimo, da se bo to zbiranje uspešno stopnjevalo še dve leti po 10% in nadaljnjih 7% letno. Ce se bi to uresničilo, bi leta 1985 lahko dobili iz domačega zbiranja okoli 254.000 ton jeklenih odpadkov.

Lastnih 300.000 ton in iz zbiranja 254.000 ton da skupno 554.000 ton. Ob predpostavki, da bi bila vsa proizvodnja jekla slovenskih železarn iz električnih peči, potem moramo računati

šanje vložka upoštevati. Problem je zagotoviti zadostne količine in problem je zagotoviti kvalitetno vložek, da bi imeli zagotovljeno surovinsko osnovo za proizvodnjo zahtevnega kvalitetnega programa. Problem je treba rešiti, kar je naloga tehnologov in komercialistov. Problem je treba rešiti, ker sem prepričan, da je proizvodnja elektro jekla za slovenske železarne v prihodnjem razvojnem obdobju edina gospodarna spremembiva rešitev.

Milan Marolt, dipl. inž.

MODROST

Kadar vladar sam dela tisto, kar je prav, bo imel vpliv na ljudstvo, četudi ne bo izdal uredb. Ce pa sam ne dela tistega, kar je prav, mu nobena odredba ne bo koristila.

Konfucij

MNENJA DELAVCEV:

Par, nepar, draginja, dopusti

Smo v času, ko nekateri naši delavci že odhajajo na zasluzeni dopust, drugi pa se nanj še pripravljajo. Kako bomo letos letovali in kje? Kot kaže, nam vsaj vreme ne bi smelo delati prevelikih preglavic. Verjetno pa bomo marsikje slabe volje zaradi draginje, ki bo letos baje povsod prisotna ob jadranski obali. Težave bodo tudi zaradi prepovedane vožnje ob parnih — neparnih dnevih, ki nam dovoljujejo ali pa prepovedujejo vožnjo z našimi jeklenimi konjički.

Kako si letošnje dopustovanje sploh želimo in kje bomo lenarili ali tudi delali, in kaj o prepovedi vožnje nasploh menijo naši delavci, smo vprašali nekatere. Ta-kole so povedali:

Janez Gorenšek, ekolog, DS KSZ:

»Za letošnje letovanje sem se prijavil prek razpisa oziroma ponudbe TOZD družbeni standard,

koliko bo za to potreboval de-narja.

Kar pa se tiče brezplačnega letovanja v železarni, imam svoje mišljenje. Menim, da smo za brezplačno letovanje v železarni storili velik korak naprej, saj ima po sedanjih kriterijih možnost vsak delavec letovati brezplačno. Merila za brezplačno letovanje niso namenjena izključno socialno ogroženim delavcem, temveč vsem, ki imajo pogoje, od katerih prevladujejo delovna doba v železarni in posebni pogoji dela. Seveda pa je upoštevan tudi socialni položaj delavca ali delavke. Ravnopri tem brezplačnem letovanju se mora naša miselnost spremeniti, ker ni namenjeno samo socialno ogroženim oziroma tistim, ki si letovanja ne morejo privoščiti. Namenjeno je med drugim tudi zasluznim delavcem, ki že dolgo delajo v železarni. Dosedanja praksa je pokazala, da so na letovanje hodili običajno le eni in isti delavci in ne tisti, ki bi si to najbolj zasluzili ali pa so bili resnično socialno ogroženi. Zaradi tega je bilo treba sprememiti kriterije brezplačnega letovanja, paziti pa moramo, da se to ne bo izjalovilo.

Odlok o prepovedi vožnje ob parnih oziroma neparnih dnevih povzroča precej hude krvi, saj marsikaterega voznika prizadene, predvsem pa tiste, ki morajo vsak dan voziti otroke v vrtce, in tiste, ki jim je uporaba avtomobila vsakdanja nujna obveznost. Sedaj si mora vsak, ki želi na dopust z avtomobilom, to tudi pravočasno in pravilno planirati, da bo res potoval v dovoljenih dnevih. Me-ne sicer ne bo prizadelo, ker imam organiziran prevoz. Mislim pa, da bi za marsikaterega bili boljša rešitev bencinski boni, ker bi se vsak vozil takrat, ko je najbolj potrebno. Vidimo, da mislijo s tem zakonom resno, in nam ne preostane drugega, kakor da se nanj navadimo in ga osvojimo, kot smo že toliko drugih.«

Franc Poberžnik, vodja skupine za razvoj tehnologije TOZD RR:

»Zaradi gradnje hiše zadnji dve leti nisem imel daljšega organiziranega letovanja. Predvsem sem skupaj z družino med dopustom nabiral novih moči s krajsimi izleti v planine, predtem pa sem letoval v Karigadoru. Tja name-ravamo tudi letos. Res pa je, da si ne more vsak privoščiti dragega dopusta ob morju. Že leta nazaj je bilo vprašanje, ali lahko delavec letuje v kateremkoli hotelu. Danes tehta, ali lahko gre v naš počitniški dom ali kje kam-pira, saj je to še najbolj poceni letovanje. Draginja ob morju je iz leta v leto večja. Precej pred odhodom na dopust je treba dobro izračunati, kje bi najceneje letoval, da bi od dopusta tudi kaj imel.«

Franc Poberžnik

Gotovo je prav, da gredo naši delavci tudi brezplačno na morje. Vprašanje je le, ali gredo najbolj upravičeni, tisti, ki imajo velike družine in nizke osebne dohodek, ali pa tisti, ki imajo dober zasluzek in so več let članji našega ko-lektiva. O tem bi morali razmisli-ti. Kljub temu, da že nekaj let delam v železarni, do danes še ni-sem bil na dopustu v našem po-čitniškem domu v Portorožu. Osebno sem bolj za spremembo letoviškega kraja. Zato menim, da bi železarna le morala kupiti več prikolic in jih razporediti ob naši prelepi obali.

Ce smo se že odločili za varče-vanje, je to nedvomno dobra po-teza. Ali pa bo veljalo res za vse? Kako zakon v resnici upoštevamo in kdo ga ne, bo pokazal čas in analiza. Trenutno nimam avtomobiла, zato tudi ne občutim po tej strani toliko te prepovedi. Obču-tim pa jo kot uporabnik lokalnih avtobusnih prevozov. Vse redne linije so ostale iste. Niti en avto-bus ne pelje več, kot je prej, šte-vilo potnikov pa se je povečalo. Zato menim, da bi Viator moral poskrbeti kljub povečanju potnikov za varno, predvsem pa udobno vožnjo.«

Ivan Jeromel, vodja montaže, TOZD pnevmatični stroji:

»Seveda je prav, da varčujemo z gorivom. Res pa je tudi, da so parni in neparni dnevi že nekaj časa ena najbolj aktualnih tem.

Ivan Jeromel

Ta novi zakon je skoraj vsakega pripravil do besede. Vsak ima na ta račun kaj povedati. Marsikaj je bilo napisanega in izrečenega. Po-dane so bile tudi druge možnosti varčevanja. Kdo bi si prej mislil, da bodo parne in neparne številke kdaj spremene naš življenjski tok. Nisem prepričan, da je var-čevanje, ki se naprej točno določi, smiselno in ekonomično. »Jutri moram na pot, ker ne morem pre-staviti na drugi dan v tednu,« bo rekel eden, drugi pa: »Včeraj ni-sem smel z avtomobilom na potep, pa bom zato danes šel dvakrat.« Glavno, da je včeraj varčeval. Kako se bo obnašal na dan do-voljene vožnje, ni važno. Zato me-nim, da bi bilo bolj smotreno in kontrolirano varčevati le z boni.

Ze nekaj let so ugodnosti do-pustov, ki jih daje železarna, v dobro le tistim, ki se odločijo za letovanje na morju. Vse do danes smo v vseh razpravah o obliki pomoči vedno pozabili na sofinan-ciranje delavcev, ki se iz zdrav-stvenih razlogov morajo odločiti za letovanje v zdravilišču, kjer so cene znatno višje. Mislim, da bi moral sindikat tudi na tem pod-ročju narediti red. »Zdrav delavec — dobro opravljeno delo« — to naj imajo pred očmi. Če slišim besedo »brezplačno letovanje«, lahko po zdravi presoji takoj vključim socialno stanje delavca. Zato je treba tako letovanje nu-diti najprej tistim, ki imajo nizke osebne dohodke, in tistim, ki so šibkega zdravja. Brezplačno le-tovanje pa naj ne bi bilo možno samo kje ob morju, ampak tudi v zdravilišču.«

Matevž Lorenci, TOZD jeklarna:

»Več kot deset let že delam v topilnici, kjer je dnevno močan hrup, visoka vročina in prašnost. Zato v našem obratu že nekaj ča-

Matevž Lorenci

sa nimamo dovolj delavcev. Prav zato je zelo težko dobiti dopust takrat, ko si to delavec želi. Z do-pustom so težave tudi zaradi sku-pinskega dela. Hočem reči, da delavec, ki redno hodi vsa leta v službo ter želi izkoristiti svoj do-pust, ga ne dobi, saj bi s tem v to-pilnici bilo še manj delavcev, tako da bi se proizvodnja zmanjšala.«

Za letos sem se odločil, da ne pojdem na dopust na morje, saj mi to ne dopušča finančno stanje. Z družino bom šel za nekaj dni k staršem na kmetijo. Nekaj dni bomo tudi preživel na izletih, da

Janez Gorenšek

in sicer bom letoval v Tivtu v Črni gori. Za to obliko sem se odločil predvsem zato, ker je or-ganiziran prevoz do kraja letova-nja in s tem nimaš skrbi. Zaradi potresa v Črni gori verjetno z do-pustom ne bo nič. Upam pa, da agencija ne bo odpovedala in mi bo organizirala letovanje v dru-gem kraju na podoben način.

Res je, da draginja najbolj ob-čutijo tisti z nižjimi osebnimi do-hodki in večjo družino, saj si po-leg stvari, potrebnimi za življenje, težko še kaj drugega privoščijo. Marsikdo si težko privošči dopust, saj je danes veliko bolj potrebnih stvari, pa naj gre za gradnjo hi-še, nakup avtomobila ali stanova-nja. Je že tako, da si vsak želi najbolj to, za kar ima večji interes. Vsi vemo, da je lahko dopust drag ali poceni. Vse je odvisno od želje in možnosti. Zato mora tudi inženir ali tehnik varčevati. Se-vda je odvisno tudi od tega, kaj si na dopustu želi privoščiti in

se bom pošteno odpočil in nadihal svečega zraka. Vprašanje pa je, ali bom sploh dobil dopust v tistem času, ko ga bo imela žena. Ona ga namreč mora vzeti takrat, ko gredo vsi. Res pa je tudi, da si v našem tozdu dopusta ne moreš načrtovati, vsaj delavec ne.

Dobrej 15 let že delam na štiri izmene. Torej delam takrat, ko so drugi prosti, in spim takrat, ko drugi delajo. Naše nenormalno življenje je sedaj že bolj nenormalno naredil novi zakon o omejitvi vožnje z avtomobilom. Ni prav, da delovnemu človeku odvzamejo pravico vožnje takrat, ko bi se lahko vozil. Že tako se zelo malo vozimo z avtomobilom, sedaj se bomo še manj. Kar poglejte: le malokatero soboto in nedeljo sem prost, pa še takrat ne bom smel z avtom na cesto. To je že preveč. Kaj res niso mogli varčevanja urediti z boni? Bolj poštena bi bila taka odločitev.«

Jože Jug, tesar, TOZD SGV:

»Že leta ne morem razumeti naše turistične politike v železarji, da ne moremo vsi železarji letovati v počitniškem domu v Portorožu. Ne vem, zakaj ga ne uredijo. Leta samo govorijo, da ga bodo, pa iz tega ni nič. Le kako lahko druge delovne organizacije poskrbijo za udobno letovanje

Jože Fele

ko le morejo po vseh težkih vojnih letih dovoliti svobodo tistim, ki so nas v preteklosti zatirali?«

Jože Fele, kovač, TOZD kovačica:

»Tudi jaz še nisem letoval v našem počitniškem domu v Portorožu, čeprav v železarni delam že dobrih deset let. Ni me sram povedit, da v življenu še nisem videl morja. Niti z družino nisem odpotoval na dopust. Da smo to področje zanemarjali, je bil vzrok v varčevanju. Najprej sem moral zgraditi hišo. Ta je sedaj že nared. Ves denar smo zbrali, tako da ni bilo treba vzeti kreditov. Prav zaradi gradnje hiše nismo šli kam na dopust. Ne vem, kako bo letos Vem, da nekateri delavci gredo na brezplačno letovanje. Za tako letovanje nisem nikoli zaprosil niti me ni kdo predlagal. Drugače pa preprost delavec bolj težko gre na dopust na morje. Vse manj bo takih, ki si še bodo lahko privoščili tako draginjo, kot je baje sedaj ob morju. Ne dosti na boljšem pa nismo niti doma. Tudi tu je vse postalo precej drago.«

F. Rotar

Jugoslaviji celo v Anglijo, Francijo, Nemčijo in drugam. Vmes so telefoniranja, urgence, ko je treba ohranjati stalne stike z založniškimi hišami, pa strežba strankam. Skratka, nekam preveč dela za plačo, ki je bolj plačica. Kaclova si je v šestndvajsetih letih knjižničarskega dela pridobila prakso, kakršne zlepa ne bo imel kdo in knjižnice brez nje si skoraj ni mogoče predstavljati.

Nič ni potožila o problemih, kar ker da je vsega vajena. Le to želi, da bi bili naročniki tuje literature bolj strpni. Dobavni roki zanjo so namreč silno dolgi, saj če pride naročeno v šestih mesecih, pomeni, da je rok kratek. Ona pri tem ne more nič pomagati, pa če so sitnarjenja taka ali taka. Sicer pa je v knjižnici vsak dan osem ur z odprtimi vrati vsakomur, ki kaže. Prijazna, pridna in vestna bo ustregla, če bo le mogla.

Z. Strgar

26 let dela s knjigami

Težko si je predstavljati tako veliko tovarno, kot je naša, brez strokovne literature. Inženirjem in drugim strokovnjakom so knjige in revije potrebne, kakor delavcu stroj, zato beležimo prva naročila za tako literaturo že v začetku petdesetih let. Seveda so bile potrebe tedaj manjše kakor danes, tudi manj strokovnjakov, je pa bilo že tedaj v železarni z revijami vred 1000 knjižnih enot. Leta 1953 je kot prva knjižničarka začela delati Milka Kacl.

Pokojni Avgust Kuhar, ki je ustanovil in urejal Koroški fužinar, je bil takrat šef propagande, knjižnice in HTV. Kaclova se ni ukvarjala samo s knjigami, saj je bilo naročil bolj malo, je pa opravljala dela za vsa našteta področja.

Kakor je rasla železarna, je rastlo število strokovnjakov in vzopredno tudi knjižni fond.

Po Kuharjevi smrti je leta 1964 postala knjižnica samostojna kakor tudi druge naštete službe. Nekako dve leti za tem se je preselila na OTK, kjer je vse do danes. Začelo se je sistematično delo v njej. Napravili so abecedni in decimalni katalog. Knjižni fond se je povečal na 10.000 (desetisoč) enot. V glavnem gre za strogo strokovno literaturo z različnih področij, od strojništva, elektrotehnike in metalurgije, do komerciale, energije, kemije itn. Zelo malo je knjig v slovenščini in zelo dosti v angleščini in nemščini. Precej je tudi ruskih, ki so zelo poceni. Ob tej literaturi so tudi vsi strokovni slovarji, pa nekaj splošnih enciklopedij.

In kaj pri vsem tem dela Milka Kacl?

Nihče ne bi mislil, koliko drobnih in zamudnih opravil terja delo v knjižnici. Vsako knjigo je treba posebej obdelati, preden jo dobi v roke naročnik in na mesec pride poprečno 45 knjig. Enako je z revijami, kopijami, potem so tu še računi in podobno. Knjiga v strokovni knjižnici nima obstanka in to je res ugodnost kakor nikjer

drugje, saj roka za vrnitev praktično ni. Le za revije je rok izposoje tri mesece. Gre bolj za evidenco, kje se knjige uporabljajo.

Ko pridejo mladi strokovnjaki v železarno, sprva še pogosto hodijo v knjižnico, potem pa, ko vidijo, da je skoraj vse zunaj, nimajo več po kaj prihajati. Brskanje po slovarjih pa je taka reč, ki je dovoljena le v bračnici.

Zelo veliko je dela s kopijami. Naročnik samo označi številko želene kopije, Kaclova pa potem to poišče v reviji, odnese v kopirnico, vpiše in pošlje v vložišče. Lani je bilo takih kopij 7000. Potem je tu še medknjižnična izposoja, ki seže razen po Sloveniji in

BRANJA SE JE TREBA UČITI

Pri učenju branja ni najvažnejše, koliko ustreznega gradiva je kdo predelal v šoli. V bistvu gre za to, da leposlovje sproži v bračlu proces povečane občutnosti.

Branje ne pomeni samo oblikovanje človeka, temveč predvsem spreminjanje njegove celotne »sprejemne aparature«. Pot od tega čutnega poziva do sposobnosti za moralno odzivnost in za politično udeležbo v družbenem življenu je dolga, vendar se začne že s prvim branjem. Tisti, ki mu je bil ta začetek zašifriran ali celo onemogočen, v resnicni ni sposoben brati niti časopisa.

Vsako besedilo lahko v človeku zбудi tisto, kar je v njem latentno navzoče, namreč: užitek, radovednost, obrambna reakcija ter sposobnost za razločevanje. — In to je naloga — funkcija leposlovja.

(Povzeto iz: »Die Zeit«)

Milka Kacl

Brez sovražnikov

Ko je valencijski vojvoda Narvaez umiral, ga je spovednik vprašal: »Maršal, ali odpuščate v tej uri vsem svojim sovražnikom?«

Umirajoči je slabotno odgovoril:

»Jaz nimam sovražnikov, ker sem dal vse postreliti.«

Sklanjanje

Ko je Cankar odhajal iz gostilne, je kar iz veže pljunil na hodnik. Na nesrečo je prav tedaj šla nimo »fina« gospodična, ki jo je dogodek tako razburil, da je pisatelju zabrusila:

»Izmeček izmečka!«

Cankar je mirno sklanjal dalje: ... »Izmečku izmeček!«

Prisega

Za današnjo ljubezen, ki jo ovira vse mogoče težave, je značilna naslednja izjava mladega dekleta svojemu fantu:

»Dragi, prisezi, da se boš z menoj poročil, če boš našel dobro službo, udobno stanovanje, če te ne bodo poklicali k vojakom in če te ne bom ubila.«

ŠOLSKA „TOVARNA“ USPEŠNO „POSLUJE“

Tistim, ki nove osnovne šole na Javorniku še niso videli, naj povemo, da je zelo lepa, velika in svetla, živih barv, da se oko razveseli ob njih. Šolski izdelki v vitrinh in pisani plakati izpod otroških rok jo delajo toplo in domačo. Bolj ko vsakršen opis so zgovorne izjave učencev, ki so jih objavili v prvi številki šolskega glasila »Jeklenice« in jih bomo tu nekaj ponatisnili.

»Danes zjutraj sem prvič prestopila novi šolski prag. Srce se mi je smejalo ob pogledu na stavbo in na učilnice, ki so obarvane z živimi in razposajenimi barvami.

V odmoru se zbiramo v čitalnici in ogledujemo razstavljene predmete. Sola je zaživila s prvimi otroškimi krikami in vriski.

Vsi smo veseli, da smo dobili novo šolo, ki smo si jo že dolgo želeli, in naša naloga je, da jo bomo zelo dolgo ohranili takšno, kakršno smo dobili.«

Mihalj Ema, 7. c

»Ko sem stopil v novo šolo in se začel vzpenjati v prvo nadstropje, je bilo na hodniku že polno učencev. Začel sem razmišljati, da to ni osnovna šola ampak gimnazija. Na šolo se bom težko privadil, ker je podobna labirintu. Barve v učilnicah so zelo lepe. Divjanje pa je na naši šoli prepovedano. Upam, da bo kaznovan tisti, ki bo poskušal divjati.«

Boris Pesičer, 7. c

»Dobili smo novo šolo. Vsi smo veseli, ker se nam je izpolnila dolgoletna želja. Sola je zelo lepa, učilnice in hodniki so veliki in živih barv. Sklenili smo, da se bomo to šolsko leto bolj učili, ker lepa nova šola in slab učni uspeh ne spadata skupaj.«

Kovač Sonja, 7. c

Skoda, da ne morejo vsi slovenski otroci hoditi v take šole!

V istem glasilu je ravnatelj Edi Lorber v intervjuju z učenko dejal:

»Moja največja želja je, da bi bilo celotno delo učencev organizirano tako, da bo vsak našel svoje mesto in se bo v šoli ob različnih dejavnostih v resnici pripravljal za življenje.

Vaši učitelji in vzgojitelji morajo biti vselej v takšni vlogi, da jim zaupate. Prav na medsebojnem zaupanju moramo graditi celotno naše delo. To je največja vrednost, ki pa lahko zaživi samo takrat, če se resnično zavedamo, kaj je samoupravljanje — odločanje človeka ob človeku o vsem v življenju!«

Da učitelji in otroci zares uspešno sodelujejo, nam pove podatek, da so na šoli zaživele številne prostovoljne dejavnosti. Velika zasluga učiteljev je tudi v tem, da otrok nikamor ne silijo, jim ne izbirajo interesnih dejavnosti, ampak počno to otroci. Tako so si

mnoge krožke učenci izmislili sami. Učitelji pa so poskrbeli za organizacijo in mentorstvo. Niso pa le učitelji mentorji, ker so, denimo, tudi taki krožki, ki nujno zahtevajo zunanje sodelavce, kakor so gozdarji, gasilci itn.

Kako nastane neki krožek, nam pove naslednji primer. Na šoli ni bilo akvariskskega krožka, pa je

ustanovili še čebelarji, ljubitelji cvetja — združeni v cvetličarno, mladi gozdarji v drevesnico in gotovo bodo pogrunali še kakšno.

Vsebina te šole je tako bogata, da bi jo le težko zajeli v prostor, ki nam je dan, zato le nekaj zanimivosti, kot so šolski radio, ki ga imajo na skrbi učenci sami, nadvse prijetna knjižnica odprte-

Razmah domišljije

Del knjižnice, kjer lahko otroci berejo, pišejo naloge ali se učijo

nekaj vnetežev prineslo majhen akvarij. Osnova je bila tu, šola pa je poskrbela za mentorja in kupila še en akvarij, seveda večjega in lepšega. Sicer pa je krožkov na šoli še toliko, da bi jih bilo treba urediti kar v seznamu. Pomembno je, da imajo učitelji posluh za potrebe in interese učencev in so pripravljeni pomagati. Ravnatelj je povedal, da so vsi kar se da aktivni in polni novih idej.

Na šoli imajo že dve »delovni organizaciji«, kjer so zaposleni učenci. Zdaj sta to hranilnica in prodajalna najnujnejših šolskih potrebščin. Z novim letom pa bodo pionirske delovne organizacije

ga tipa, kjer spet otroci sami izposojajo knjige, pa prijazna jedilnica. In so tu še sodobno opremljene učilnice.

Kako so pridni in zagnani, nam pove tudi podatek, da se z mnogimi dejavnostmi uveljavljajo izven šole na raznih tekmovanjih, kjer že posegajo po prvih mestih. Z novim šolskim letom pa načrtujejo še toliko izboljšav in novosti, ki jih zdaj v tako kratkem času pač ni bilo mogoče izvesti. Gotovo bodo uspešni, če bodo le učitelji premogli toliko energije, kot je imajo zdaj, tudi na daljši rok. Mi jim tega želimo.

Z. Strgar

Radio ob petkih oddaja tudi top lestvico, ki jo vsak teden sestavijo učenci

DELO NEKATERIH SIS V LETU 1979

Občinska skupnost otroškega varstva je v letu 1979 posvetila posebno skrb vključevanju otrok v VVZ. Kljub prostorski stiski je bilo vključenih v vrte približno 30% več otrok kot predvideva srednjoročni program. V vrte so sprejeli 843 otrok. Seveda pa občinska skupnost zaostaja v pridobivanju novih prostorov v centrih, kar pomeni, da ni možno zagotoviti varstvu 100 otrokom, ki so tega nujno potrebeni.

Vsi predšolski otroci so vključeni v malo šolo. Večina jih obiskuje celoletno malo šolo. V oddaljenih krajinah je organizirana 120-urna malo šola. V skladu s posebnim programom je bilo v letu 1978 vključenih v cicibanovo šolo 230 otrok.

Občinska izobraževalna skupnost je z dograditvijo OŠ Koroški jeklarji pridobila dodatne prostore in s tem izboljšala učne pogoje učencev. V občini Ravne število oddelkov celodnevne šole zaostaja za ostalimi občinami v SRS in odstopa od plana za 76%.

V letu 1978 je OIS 100% povečala sredstva za nakup učbenikov, znižani so bili stroški podaljšanega bivanja, večja skrb je bila posvečena modernizaciji pouka in izboljšanju materialnega stanja šol, šolske knjižnice pa so dobile več sredstev za svoje poslovanje. Še vedno pa je veliko število

učencev, ki so oddaljeni od šole več kot štiri kilometre, in morajo pot do šole in nazaj prepešati.

Delo telesnokultурne skupnosti je potekalo po načrtu. Aktivno se ukvarja s telesno kulturo prek 7200 občanov. V letu 1978 je bila zgrajena in dana v uporabo velika in sodobna telovadnica v Mežici, del sredstev je bil namenjen za ureditev nogometnega igrišča na Lešah, za popravilo manjših planinskih postojank in za nakup garderobe NK Peca. Poseben problem je predstavljal sofinciranje rednega vzdrževanja telesnokulturnih objektov.

Občinska zdravstvena skupnost je v letu 1978 sprejela nov samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva in tako postala finančno polnopoma samostojna.

V občini pride na enega zdravnika 1096 prebivalcev. V OZS Ravne je v letu 1978 uresničevalo svoje pravice 30.040 zavarovanih oseb.

Na področju zagotavljanja socialne varnosti v primerih, ko bolezen traja nad 30 dni, je bil v letu 1978 povečan odstotek nadomestila osebnega dohodka od 80 na 90%. Število izostankov z dela zaradi nesreč pri delu narašča, zato bo treba izboljšati zdravstveno varstvo delavcev.

Ijamo nezainteresiranost nekaterih delegatov. Dogaja se, da naše seje niso sklepne, da delegati ne predelajo delegatskih gradiv in da ne prihajajo na seje delegacij. Vse to močno vpliva na uspešno delo tiste delegacije, v kateri je največ neresnih delegatov. Vse to tudi vpliva na uspešno delo krajevne skupnosti, v kateri so glavni nosilci krajani sami.

»Kaj boste storili na Ravnah, da boste krajane, predvsem pa delegate pritegnili v delo delegacij?«

»Že pred časom, ko smo v tozde, ki z 0,5 odstotka sofinancirajo krajevno skupnost, razposlali v razpravo letošnji plan dela KS, nismo nanj dobili nobene priporome. To si razlagamo tako, da je bil plan narejen bodisi dokaj objektivno ali pa o njem delavci niso razpravljali. Naloga krajevne skupnosti in KK SZDL je, da pritegneta k delu čimvečje število krajanov. Da bomo na tem področju čim bolj uspešni, raz-

mišljamo, da bi na Ravnah naše krajane občasno informirali s pomočjo krajevnega lista. Mislim, da za to so pogoji. Vsem je dobro znano, da je z novo ustavo in z našo socialistično ureditvijo glavni poudarek med drugim tudi na pravočasni in učinkoviti informiranosti.

Da smo sploh izvedeli na Ravnah, kako delujejo delegacije in kako se delegati udeležujejo sklicanih sej, smo pred nedavnim naredili analizo sej. Ta nam je med drugim pokazala, da so razen nekaterih delegacij bile seje v preteklosti nesklepne. O tem bo morala svoje reči tudi KK SZDL kot ena glavnih nosilcev družbenopolitičnega življenja v kraju, ki je predhodno evidentirala vse delegate. O odgovornosti posameznih delegatov bomo spregovorili tudi na eni od prihodnjih sej sveta krajevne skupnosti, saj ne moremo mimo tega, da predvsem komunisti ne bi bili dovolj aktivni družbenopolitični delavci.«

F. Rotar

Da bi se razumeli

VRAŠČANJE V DELOVNO SREDINO

Osnovni pogoj za uspešno delo je ustrezna motiviranost delavca. Sodobna psihologija je mnenja, da so od cele vrste faktorjev, ki vplivajo na motivacijo, najpomembnejši medsebojni odnosi ljudi na delu, torej »psihološka delovna atmosfera«.

V vsaki delovni organizaciji, kjer dela večje število ljudi, lahko opazimo, da so nekateri med seboj bolj ali manj povezani, da so razvili določene odnose drug do drugega, do svojega dela in okolja, da tvorijo grupe; ali, kot pravi neki avtor: »Skupina je kot melodija, ni sestavljena iz zbir posameznih glasov, temveč iz njihovih medsebojnih odnosov.« Čim bolj skladna so razmerja med glasovi, lepša je melodija, čim bolj skladni so odnosi med posamezniki v skupini, bolj uspešna je skupina kot celota.

Kdaj in kako uspešno bo delavec lahko pričel delati, je odvisno od tega, kako in v kakšnem času se bo vključil v delovno sredino. Čimprej se mora vživeti v delo delovne skupine in se zliti z njo v kolektivno enoto.

Poglejmo, kakšne težave ima delavec pri vraščanju v novo okolje. Novo sprejeti delavec prihaja v zanj popolnoma novo okolje, med nove ljudi in normalno je, da se nahaja v težavah, v nekakšnem stanju podrejenosti in negotovosti. Ne pozna dela, organiznosti delovnega procesa, delovnih zadolžitev, ne ve, kako ga bodo sprejeli sodelavci, kakšna pravila ravnanja so značilna za skupino, v kateri bo pričel delati itd. Kdaj se bo tega občutka negotovosti in podrejenosti znebil, ni odvisno samo od njega, ampak tudi od sredine, v katero je prišel. Jasno je, da vsaka skupina na novo sprejetega člena gleda z nezaupanjem, da ponekod tak nov član postane tudi objekt izkorisčanja, izživljavanja, in če delavec v tej začetni fazni nima ustrezne pomoči, bo sam te težave težko prebrodil.

Kako lahko takemu delavcu pri nas pomagamo? Prvo in najvažnejše je, da od delavca dobimo čimveč podatkov, ki so pomembni za njegovo bodoče delo in življenje. Najprej se z njim sreča psiholog, ki v razgovoru poskuša dobiti čimveč podatkov o njegovih dotedanjih delovnih izkušnjah in kako lahko takemu delavcu pri nas pomagamo? Prvo in najvažnejše je, da od delavca dobimo čimveč podatkov, ki so pomembni za njegovo bodoče delo in življenje. Najprej se z njim sreča psiholog, ki v razgovoru poskuša dobiti čimveč podatkov o njegovih dotedanjih delovnih izkušnjah in

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

Neodgovorni delegati v KS Ravne

Na krajevni skupnosti Ravne smo tokrat prosili tajnico Avgusto Dokl za razgovor. Predvsem je spregovorila o najbolj aktualnih nalogah iz dela in življenja KS.

»Kljub temu da so Kotlje dobile pred nedavnim samostojno krajevno skupnost, imajo Ravne še vedno dokaj veliko KS s precejšnjimi nalogami in tudi težavami. Prav zato je ena glavnih naslednjih nalog naše krajevne skupnosti, da iz sedanja izoblikujemo štiri nove manjše krajevne skupnosti, in sicer: na Javorniku — Šancah, na Čečovju, v starem delu mesta in na Janečah — Doboji vasi. Prav glede vsakdanjih problemov, ki se kopijo v teh zaselkih, bodo nove KS lahko bolj učinkovito delovale in reševale probleme. Na drugi strani pa bodo krajanji reševali in razpravljalni resnično le o svojih lastnih zadevah in se ne bodo npr. ukvarjali Čečovčani s problemi Javornika ali obratno. Menim, da bo potem med krajanji več zanimanja in da se bodo z večjo voljo vključevali v krajevno samoupravo. V KS Ravne imamo že sedaj ustanovljeni dve vaški skupnosti, in sicer v Reka grabnu — Tolstem vrhu in na Dobrijah. Obe imata že izdelane svoje programe dela in že nekaj časa delujeta dokaj aktivno.«

»Pravite, da na Ravnah opažate nezainteresiranost krajanov za

delo in življenje v krajevni skupnosti in kraju?«

»V taki krajevni skupnosti, kot jo imamo na Ravnah, je zelo težko za delo v KS zainteresirati večje število krajanov. Še vedno namreč prevladuje med njimi mišljene, da je krajevna skupnost tista, ki mora reševati med drugim tudi probleme s področja komunalne ureditve. Kljub temu da smo v preteklosti že veliko govorili in tudi pisali, kakšno vlogo imajo sedaj krajevne skupnosti in da smo za to v Mežiški dolini pred nedavnim ustanovili komunalno podjetje, ki opravlja vsa dela s področja komunale in da na drugi strani imamo tudi SKIS, ki je odgovoren za komunalno ureditev, na krajevno skupnost prihajajo krajanji Raven in bližnjih zaselkov in hočejo svoje želje in težave rešiti pri nas. Res smo zaposleni med drugim tudi za to, da ustrezemo krajanom ter da jim svetujemo. Krajanji bi tudi sami morali pokazati več zanimanja in sodelovanja, kot ga sicer. Prav bi bilo, da tudi sami poiščemo pot do rešitve, kamor jih po navadi napotimo tudi mi.«

»Zadnje čase je na Ravnah slišati, da niste zadovoljni na krajevni skupnosti in KK SZDL z delom delegacij in delegatov. Kako je s tem?«

»Res je, da z delom delegacij in delegatov nismo preveč zadovoljni. Že nekaj časa namreč ugotav-

K zdravstvenemu domu

njah, šolanju, delovnih interesih, domačih razmerah in drugo, kar je pomembno za usmerjeno vrašanje delavca v delo. Pozneje ga na uvajalnem seminarju seznamimo z delovno organizacijo kot celoto, z njegovimi pravicami in dolžnostmi na delu in ga poučimo o varnem delu. Od tu naprej je delavec prepričen delovnega skupini, v kateri bo delal. Ali bo uvažanje v novo sredino potekalo brez problemov, je odvisno predvsem od vodje, ki bi moral skupino o prihodu novega člena predhodno seznaniti, delavca ob prihodu predstaviti sodelavcem in mu v prvih dneh pomagati pri premagovanju drugih začetnih težav. Od uspeha tega uvažanja je odvisno, kdaj bo delavec lahko začel samostojno in ustvarjalno delati in kako bo zadovoljen z delom. Če delavec v tej začetni fazi nima ustrezne pomoči, bo težave sam težko premagal. Pri delu bo delal napake, ki ga bodo delale malodušnega in negotovega, s svojim delom ne bo zadovoljen, nastopali bodo konflikti s sodelavci. Nemalokrat se zgodi, da se delavec tem problemom izogne, tako da delovno organizacijo po kratkem času zapusti.

Kot smo že omenili, delavec vstopa v skupino že kot izoblikovana osebnost z vsemi svojimi specifičnimi lastnostmi. Nova sredina zahteva od delavca, da se ji prilagodi, da sprejme njene norme in principe, in če delavcu to ne uspe ali če tega ne želi, bodo konflikti neizbežni. Delovna sredina oziroma skupina pa delavca ne bo sprejela.

PREUČEVANJE MEDČLOVESKIH ODNOSSOV

Metod za preučevanje teh odnosov je več, od najrazličnejših intervjujev, vprašalnikov, komunikacijskih mrež, pa do sociometrijske metode, ki je najbolj razširjena in praktična za uporabo. Z njo lahko ugotovimo ugled in priljubljenost ter medsebojno povzlanost članov skupine. Torej, kakšni so kvalitativni odnosi v skupini (kdo je v skupini najpopularnejši, kdo komu kaj pomeni, kdo je osamljen), ali je formalni vodja skupine tudi resnični vodja skupine, ali je to nekdo drug, ali so v skupini tudi neformalne skupine ipd.

Možnost uporabe rezultatov, dobljenih na tak način, je mnogostranska. Npr. če s to metodo ugotovimo, kdo je v skupini najpopularnejši, torej neformalni vodja, lahko tega ob izbiri vodje tudi formalno izberemo (če seveda zadovoljuje tudi druge pogoje), če ugotovimo, kdo je v skupini osamljen, lahko temu pomagamo tako, da ob upoštevanju njegovih spo-

sobnosti zanj poiščemo drugo delo in primerno skupino, torej ljudi, ki so mu podobni in katerim bi se lažje prilagodili, ugotovimo lahko morebitno obstajanje neformalnih skupin in še in še. Če tem podatkom dodamo še podatke o stališčih delavcev do dela, o zadovoljstvu oziroma nezadovoljstvu z delom, odnosov do nadrejenih in sodelavcev, lahko ugotovimo tudi vzroke, ki take medčloveške odnose pogojujejo, istočasno pa nam to omogoča tudi pravilno in pravočasno ukrepanje.

Na kraju bi izkoristili še priložnost in vas seznanili, da smo v kadrovski službi pripravili vprašnik, s katerim bomo poskusili ugotoviti miselno naravnost naših delavcev do ključnih vprašanj, ki opredeljujejo temeljno organizacijo, delovno skupino in delovno organizacijo. Izbrali smo si več področij: osebne dohodke, samoupravne odnose, sistem vodenja, zadovoljstvo z delom, vključitev v kolektiv, odnose TOZD — DS in iz njih sestavili vprašnik. Z njim želimo ugotoviti vzroke ali povode nezadovoljstva in na podlagi odgovorov po področjih spodbuditi delavce, družbenopolitične organe, samoupravne organe, poslovodne delavce in strokovne službe k analizi in reševanju problemov.

V raziskavo bo vključenih 20% od vseh zaposlenih v železarni po metodi slučajnega izbora, in sicer tako, da bomo v vzorec vključili vse strukture zaposlenih. Izvedba vprašalnika bo anonimna in bodo anketiranci tako sproščeno povedali svoje mnenje in stališča o ključnih problemih v železarni.

Ali bodo rezultati uporabni ali ne, je vsekakor odvisno od tega, kako resno bodo anketiranci odgovarjali na vprašanja. O rezultatih in ugotovitvah tega vprašalnika pa vas bomo seznanili takoj, ko ga bomo obdelali.

E. Gladež — J. Gruden

UPORABLJENA LITERATURA

1. J. Musek: Psihologija osebnosti, DDU Univerzum, Ljubljana 1977.
2. Z. Bupas: Psihofiziologija rada, Institut za higijenu rada, Zagreb 1959.
3. A. Trstenjak: Oris sodobne psihologije, ZO Maribor 1974.
4. B. Šali: Osnove psihologije, SSU Univerzum, Ljubljana 1973.
5. P. Brajša: Splošna psihodinamika samoupravnega vodenja, DE Ljubljana 1978.
6. P. Kogej: Organizacija in psihologija dela, Živiljenje in tehnika, Ljubljana 1963.
7. N. Rot, Osnovi socialne psihologije, Zavod za udžbenike in nastavna sredstva, Beograd 1972.
8. Đ. Barten: Odnosi med ljudima na radu, RAD, Beograd 1964.

le o množičnosti ušivosti. Ali je res ni moč odpraviti? Higiensko epidemiološke službe in druge zdravstvene službe so sicer izvajale ukrepe in dajale obširna navodila prizadetim, a vendar, kot smo pozneje ugotovili, izvajanje pri posameznikih le ni bilo dosledno. Ušivost se občasno pojavlja v večji množičnosti in spet po-

jenja. Ker je največ ušivosti med otroci (šole, vrtci), se lahko starši vprašamo, ali res storimo vse pri svojem otroku ob pojavu ušivosti, da bi preprečili širjenje? Verjetno vsi ne moremo reči DA, in prav zato ušivosti še nekaj časa ali pa nikoli ne bomo zatrli.

NAGLAVNA US je sivorucene barve, približno 3 mm velika. Živi in lašišču, kjer se s tremi pari nog drži čvrste dlake. Hrani se s krvjo svojega gostitelja. Prav to hrjanje in gibanje povzroča ušivemu močno srbenje. Us živi 6–8 tednov in v tem času zleže samica okrog 250 sivorumenih gnid, ki jih z lepljivo belo tekočino čvrsto prilepi na lase. Iz gnid se po tednu dni izleže ličinka in po treh tednih odrasla us.

Naglavna us dobro prenaša mraz, zaledenela vzdrži celo nekaj dni. Najugodnejša temperatura zanjo je okrog 37°C, torej temperatura zdravega človeka. Ob neugodnih pogojih (pri temperaturi nad 50°C) se ličinke ne morejo razviti in gnide propadejo. Celo v vodi živi us 24 ur, zato se ušivi ljudje ne smejo kopati v skupnih bazenih.

Kot smo že omenili, ušivost povzroča močno srbenje. Zaradi srbenja se ušivci praskajo, kar ima za posledico prasko, odigrne in v drži, ki se lahko dodatno okužijo s povzročitelji gnojenja. Gnojne kožne spremembe se širijo z lašišča v okolico, predvsem na vrat, čelo, lica in veke. Takšne spremembe pa je treba po razuševanju še dodatno zdraviti.

Razuševanje

Naglavne uši najlaže odpravimo, tako da otroke in moške ostrižemo, kar pa seveda ni nujno. Če delamo to v sobi, pogremo na tla rjuho, namečeno v razkužilo. Ostrižene lase nato sežegemo, lašišče pa natremo s preparati, ki jih imamo na razpolago proti ušivosti.

Sicer pa razuševanje poteka tako:

1. PITROID prašek:

Lasišče enakomerno naprašimo s praškom. Po zaprašitvi pokrijemo lašišče z ruto in jo tesno zavžemo okrog glave. Naslednji dan lašišče umijemo in lase prečemo z gostim glavnikom, na-

močenim v vroč kis. Postopek ponavljamo tri tedne dvakrat tedensko, ker z njim ne uničimo gnid v razvoju, temveč le uši, ki se v tem času izležejo.

2. NERAZREDČEN JEDILNI KIS (5% acidum aceticum)

Umito lašišče namažemo z nerazredčenim jedilnim kisom, glavo pokrijemo s polivinilom, nato še s toplo brisačo ali ruto za eno uro. Po eni uri ponovno umijemo glavo s šamponom. Postopek ponavljamo.

3. MAZILO PROTI UŠEM (20% benzoino-acetato)

Zvečer namažemo lašišče z mazilom in glavo zavežemo z ruto. Zjutraj umijemo glavo z nevrtnim šamponom (irsa) in temeljito izperemo. Postopek ponavljamo.

Uporabimo lahko tudi ljudsko zdravilo PETROLEJ, pomešan z enakim delom olivnega olja. Lase z mešanico močno zmočimo, zavijemo glavo v ruto in pustimo, da tekočina deluje prek noči. Naslednje jutro operemo glavo s prekuhanjo milnico ali kalijevim milom in dobro izperemo. Lase nato razčesemo z gostim glavnikom, da ne bi na njih ostala zlepjena jajčeca.

Ker nobeno od navedenih sredstev ne uničuje gnid, se mora postopek trikrat ponoviti v presledku enega tedna.

— Naglavno ruto ali brisačo, s katero smo imeli pokrito glavo, namečimo takoj po uporabi za dve uri v toplo vodo z dodatkom pralnega praška, nato pa temeljito operemo in prelikamo z vročim likalnikom!

— Glavnik in krtače za lase namečimo v vroč, nerazredčen jedilni kis!

— Če so se uši pojavile pri enem članu družine, moramo vsak dan, nekaj dni zaporedoma pregledovati tudi ostale družinske člane!

— Istočasno z razuševanjem lašišč opravimo tudi razuševanje pokrival (kape, rute) z omenjenimi sredstvi in kompletno razuševanje posteljnine s prekuhanjem!

Le z vztrajnostjo in doslednostjo nas vseh se bomo zagotovo znebili te nadlog!

Referat
za zdravstveno vzgojo

S KNJIŽNE POLICE

DOMAČA DELA

Zakladi Slovenije, CZ, Ljubljana, 336 str., 590 din.

Knjiga je plod nekajletnih temeljitetih priprav in sodelovanja številnih strokovnih sodelancev ter najboljših slovenskih fotografov. V njej so na novo ovrednote že znane stvari, odkriva pa tudi povsem neznane kotičke naše domovine. Zakladi Slovenije so tako celovita podoba in izčeren dokument o naši domovini.

Damir Feigel, Pol litra vipavca, humoreske, ZTT, Ts., 240 str., 140 din.

Pričajoča knjiga obuja spomin na danes že skoraj pozabljenega Bevkovega sodobnika Damira Feigla, enega redkih izobraženih zavednih Slovencev. Zdajšnja izdaja, v kateri je 22 besedil, pred-

stavlja primorskega pisatelja v najboljši luči.

Miroslav Ulčar, Male skrivnosti SLO, poljudno delo, MK, Ljubljana.

Avtor je nazorno in v lahko razumljivem jeziku prikazal vse značilnosti in možne oblike sistema splošne ljudske obrambe. Največ pozornosti je posvetil oboroženim silam, opisal pa je tudi delovanje in naloge civilne zaščite in v tem okviru opredelli tudi vlogo mladih, ki jim je ta izdaja namenjena.

Miroslav Košuta, Zaseda za medveda, pesmi, MK, Ljubljana, 60 str., 80 din.

Pesmice je avtor napisal za otroke. So polne razposajenih domislic, lahkonatega ritma, je pa nekaj tudi otožnih. Predvsem je

Z D R A V J E

UŠIVOST ŠE VEDNO MED NAMI

Pred leti pri nas dokaj neznan, lahko bi rekli samo v literaturi omenjena NAGLAVNA ali SIVA US, je postala zadnje leto prava nadloga sodobnega časa. Ne samo Jugoslavija, tudi druge države so že lani obširno poroča-

v njih čutiti utrip doživetij, ki izvirajo iz pesnikovega družinskega življenja.

PREVODI

Joseph Joffo, Vrečka s frnikami, roman, MK, Ljubljana, 276 str., 148 din.

Joffo je po rodu Žid, sicer pa eden zelo znanih pariških frizerjev. O svoji knjigi je dejal: »Na podlagi spominov iz časa, ko mi je bilo deset let, sem zapisal zgodbo, ki sem jo doživil med začetjem Francije.

Zakaj sem napisal to knjigo? Privrela je iz mene kot nekaj samoumevnega, morda sem jo potreboval. Zadošča mi, če jo bo prebral moj sin.« No, prevod je tu in brali jo bomo tudi mi.

Heinrich Heuthaler, Zdravilna zelišča, piročnik, ZTT, Ts, 488 str., 320 din.

Knjiga je sistematična in pregledno urejena. Zaradi boljše razumljivosti je tudi bogato ilustrirana. Daje številne uporabne naštete, hkrati pa venomer opozarja, da je tudi pri zdravljenju z zdravilnimi rastlinami potrebna kar največja previdnost.

Sami gradimo počitniško hišico, TZS, Ljubljana, 147 str., 80 din.

Stara modrost je, da je ena najbolj zdravih gradenj prav lesena hiša, zato so v knjigi opisana le tista dela, s katerimi se pri gradnji take hiše največkrat srečujemo.

Gotovo bo dobrodošla vsakomur, ki se je odločil za samostojno gradnjo hišice v naravi.

(Po Knjigi 79)

slednjem prevrednotenju izročila, izvirnosti zamisli izdelanega projekta. Za izvedbo pa je potrebna trezna, znanstvena misel, poznavanje tehnologije, fizikalnih zakonov in materiala. Znanost in umetnost ali umetnost in znanost si podajata roke. Medsebojna uglašenost je tisti imperativ, ki

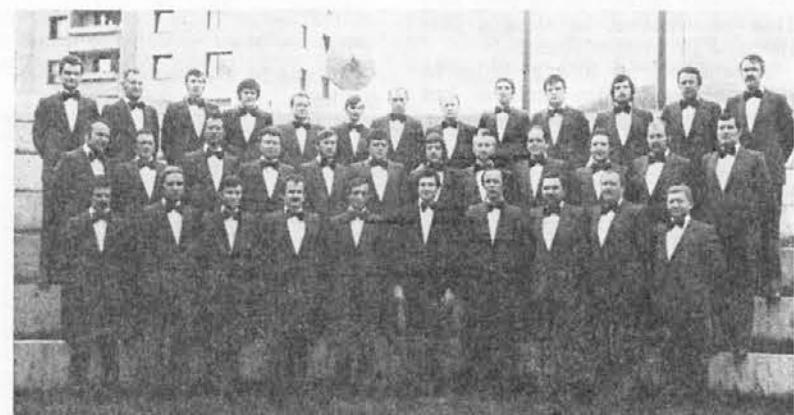
pelje v svet kinetičnega kiparstva, to je kiparstva gibanja ali gibanja v kiparstvu. V tak svet stopajo s pričajočo razstavo tudi plastike Milene Braniselj-Krajc.

Zanimanje občinstva je bilo precejšnje, železarna pa je enkrat več izpričala posluh za umetnost.

N.

PESEM SKOZI DESETLETJA

Kje že je tisti čas, ko so fantje hodili v toplo noč prepevat o ljubezni svoji ljubi, ki je tiko poslušala, sloneč na oknu, ali pa jih je bilo več in so se hihitale ter zbadale fante. Toliko daleč nazaj je

Moški pevski zbor Fužinar

to, da generacija, ki danes študira ali je že začela z delom, tega ne pozna več. Dandanes je petje slišati po gostilnah in planinskih kočah in v obeh primerih je to bolj kričanje kot petje pa še tako je, da pevci le redko znajo vse besedilo, komaj kitico, dve, več le kak posameznik. Zato je dobro in prav, da imamo namesto fantovskih podoknic pevske zbole, ki nam ohranjajo lepo domačo pesem. Kdo jih ne posluša rad!

V naši dolini se lahko pohvalimo s pevsko tradicijo in tudi s kvaliteto. Mednje spada moški pevski zbor Fužinar, ki letos praznuje desetletnico svojega »rojstva«. Začetki so bili skromni, a poglavito je, da so začeli. Ustanovitelji so bili Gerdej Rudi, Jelen Ivan, Satler Alojz in Krivec Viktor, ki je bil takrat pevovodja, vendar mu bolezen ni dala miru in je moral zbor pustiti. Leta 1972 je zbor prevzela Monika Plestenjak, ki je delo vzela nadve resno, zato uspehi niso izostali. Na prvi pogled je bilo nekam čudno, da vodi ženska moške, pa vendar ni to nič nenavadnega. Ob petletnici je sama dejala: »V mrtve note in črke je treba vlti življenje, jim dati svoja občutja. In zakaj tega ne bi zmogla ženska?«

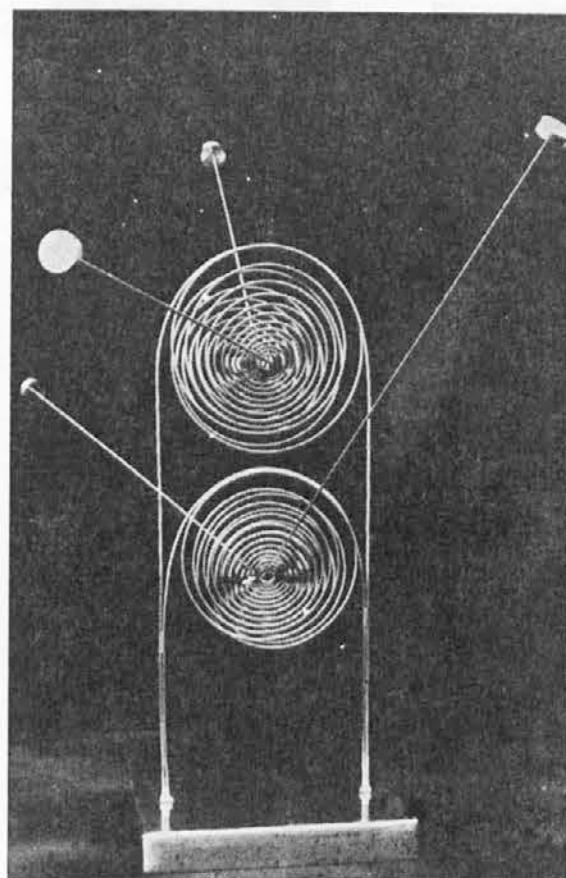
Z njo in ob njej je torej zbor dolga leta rasel, se številčno nekajkrat povečal, saj jih je od prvih dvanašt nastalo štirideset in kajpak, zbor je tudi umetniško zorel. Uspehi in nastopi so se kar vrstili. Sodelovali so na vseh proslavah v občini in kraju, se srečevali s tujimi zbori, bili na televiziji in snemali za radio. Kdo bi naštel vse koncerte, ki so jih imeli v svojem desetletju! Res pa niso hodili na tekmovanja, ki so nekakšna viza za nastope v tujini. Je pa vse to še pred njimi. Letos bodo prvič sodelovali na prireditvi »Naša pesem 79«, kar jih bo uradno uvrstilo v neko kvalitetno skupino.

vztrajnosti, da so dosegli tak jubilej. Saj težav ne manjka. Tako velik zbor se obdrži le, če so pevci resni, in ti so, kajti včasih je udeležba na vajah tudi stodstotna. To pa ni od muh, če vemo, da je to predvsem zbor samih delavcev, ki delajo na več izmen. Mnogi so si pripravljeni zadelati ure, da lahko obiskujejo vaje, včasih gre pa kar dopust. Letos, ko smo v železarni poostriili kriterije za razne odsotnosti, imajo včasih kar hude težave, preden kdo dobi prosti za koncert ali generalko. Tudi z denarjem ni preprosto. Nekaj sicer res dobijo, kljub vsemu pa se je zgodilo, da so si morali sami kupiti koncertne oblike. Pravijo, da nekako ni pravega posluha zanje, ko gre za finance, čeprav je zbor že afirmiran.

Pred nekaj več kot letom dni so dobili novega zborovodjo profesorja Čepina. O njem vedo povedati same dobre stvari, le žal jim je, da je toliko zaseden, da včasih kar težko pridejo skupaj. Sveda vsak zborovodja prinese nekaj novega, tako so zdaj nekoliko spremenili repertoar. Je več umetnih pesmi, ki so mnogo zahtevnejše od preprostih, a lepih narodnih. Odziv mladih je zdaj zelo aktualen. Čim več bo dobrega »materiala«, tem bolj bo kvalitetno delo zborovodje. Mladi delavci naj bi se čim bolj vključevali v ta delavski zbor, ki združuje kovače, valjarje, topilce, brusilce itn. Saj ni treba veliko, le zdrav glas, posluh in veselje.

Deset let nekega dela je dolga doba, so vmes krize in uspehi, vse pa je mogoče prebroditi z vztrajnostjo. MPZ Fužinar je dokazal, da to zmore in pred njim so še mnogi koncerti. Ob njihovi desetletnici jim čestitamo z željo, da bi še naprej uspešno delovali.

Z. Strgar

Milena Braniselj-Krajc, Gibljivi objekt, prokrom

Učimo se preprostega izražanja

(Nadaljevanje)

BARVITOST S PRIMERAMI

Vsek od nas je že slišal kdaj izrek: ena slika pove več kot 1000 besed.

Toda to geslo ne velja samo za predavanja, ki jih je možno dobesedno oživiti z grafikoni in skicami. Tudi govorjeno in pisano besedo lahko oblikujemo bolj živo in nazorno, in sicer s primerami in prispevobami.

»Njene oči so bile globoke in skrivnostno modro zelene kot gorsko jezero.« — To je kič iz slabih ljubezenskih romanov.

Pravo nasprotje pa je definicija:

»Njene oči so imele barvni odtenek RAL 34567.

Če je bila prva primera kičasta, pa je ta suhoparna kot

(napišite, kakšna je!)

Mnoge besede v jeziku so nastale s primerjanjem neposrednega, naravnega vtisa in zvočno izraznimi možnostmi našega glasu. Poskusite si živo predstavljati piščanca, ki se peče v pečici.

Izgovorite glasno: **cvrč!**
Ogenj v peči **prasketa**. Voda **šumi**. Krava **boli**. Mačka **piha**.

Takšni in podobni primeri naj vam izostrijo uho. Zavedeli se boste, da lahko jezik prav dobro izrazi čustvene vtise.

Kdor se hoče dobro izražati, se mora naučiti pravilno dojeti in oblikovati razen **pomena** še **zven** besed. Zato sledijo vaje, v katerih si moramo izmišljati primere. Čim bolj nenavadne bodo, tem bolje!

Primer: Detektivski roman je v primerjavi s telefonskim imenom

Mrtve gube

nikom kot igrani film in spominska fotografija maturantov.

Hiša je v primerjavi s šotorom kot

Voda in led sta kot

Dopust in delo sta kot

Časopis je v primerjavi s knjigo kot

Jeza je v primerjavi z veseljem kot

Rast je v primerjavi z napredkom kot

Vzrok je v primerjavi s posledico kot

Seks je v primerjavi z erotiko kot

Radio je v primerjavi s televizijo kot

Kolo je v primerjavi z mopedom kot

Red je v primerjavi z dlakopevstvom kot

Krema je v primerjavi s kožo kot

Flavta je v primerjavi s tajfunom kot

Škatla je v primerjavi s pokrovom kot

Če vam bodo primere uspele in nam jih boste poslali, bomo najbolj domislene objavili.

(Se nadaljuje)

NESREČE PRI DELU

Ivan Kuzma, TOZD kovačica — pri brušenju osovin je razneslo brusilni kolut na brusilnem stroju, pri tem mu je poškodoval palec desne roke.

Stefan Rožej, TOZD kovačica — pri adjustiraju kovanca se mu je ta prekotil na levo nogo in mu poškodoval stopalo.

Ivo Sirovina, TOZD valjarna — pri odlaganju veza vročih gredic so ga žerjavne klešče udarile po levi roki.

Milan Jovič, TOZD valjarna — pri obračanju gredice na mizi brusilnega stroja mu je stisnilo palec desne roke.

Janez Knap, TOZD kovačica — pri nastavljanju šablonskega merila na kovanec si je poškodoval palec desne roke.

Senahid Arnautovič, TOZD valjarna — pri obračanju gredice s pomočjo kavljja mu je ta zdrsnil z gredice, pri tem si je poškodoval sredinec desne roke.

Karel Močilnik, TOZD kovačica — pri zapenjanju kovanca s polavtomatičnimi kleščami se mu je sosedni kos skotalil na desno nogo ter mu poškodoval nart in tretji prst.

Miha Laznik, TOZD jeklolivarna — pri izpraznjevanju livarskega kalupa je z desno nogo zadel ob livarski okvir ter si jo poškodoval.

Franc Priteržnik, TOZD valjarna — pri žigosanju žarjenega valjanega materiala mu je brizgnila škaja v desno oko.

Franc Vovk, TOZD valjarna — med valjanjem je dobil desno nogo med valjčnico ter talno ploščo, pri čemer mu je poškodovalo nart in prste.

Leopold Močnik, TOZD jeklolivarna — pri kontroliranju modelov v kovinski delavnici mu je od brusilnega stroja priletel tujev v oko.

Maks Šmon, TOZD jeklarna — pri kontroliranju livnega sistema mu je zdrsnilo s kokile, pri čemer si je poškodoval desno nogo.

Mirsad Fuško, TOZD valjarna — pri nakladanju veza gredic mu je žerjavna veriga stisnila sredinec desne roke.

Marjan Klanšak, TOZD kovačica — pri razsekovanju kovanca ga je ročaj sekire udaril po sredincu desne roke.

Stefan Krajnc, TOZD transport — pri privezovanju bremena na žerjav ga je jeklena vrv stisnila za mezinec desne roke.

Vinko Kuršič, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — pri brušenju izvrtine na obdelovancu z ročnim brusilnim strojem na zrak je dobil obruske v oči.

Kristijan Hribenik, TOZD komerciala — pri embaliraju nožev v zaboju mu je ta zdrsnil, pri čemer se je urezal v sredinec leve roke.

Franc Hribenik, TOZD komerciala — med zlaganjem ploščatega železa ga je stisnilo za sredinec desne roke.

Franc Zvonko, TOZD elektrotehničke storitve — med pripenjanjem verige na kovinski drog kabelskega bobna se je ta naslonil na zid, pri čemer mu je boben stisnil sredinec in prstanec na levih roki.

Ferdo Sekolovnik, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — na ploščinskem brusilnem stroju ga je pri nastavljanju dolžine hoda na stroju nastavek stisnil za kaževec na levi roki.

Božo Štalekar, TOZD pnevmatični stroji — pri preizkušanju nabijalnika se je delovni bat odobil od tlaka in udaril delavca po stopalu leve noge.

Adolf Zih, TOZD stroji in deli — pri snemanju primeža z delovne mize mu je ta zdrsnil na kaževec desne roke in mu ga poškodoval.

Edvard Vamlek, TOZD stroji in deli — pri čiščenju ostružkov mu je eden padel nad desno oko in ga urezal v veko.

Branko Lazar, TOZD vzmetarna — pri prebijanju lukenj za vezi sta se zamknila prebijalni trn in matrica. Trn je zadel v matrico in odlomil drobec, ki je ponesrečenu obtičal v vrata.

Kristina Ferenc, TOZD stroji in deli — pri izpenjanju matrice iz delilnega aparata se je s kladirom udarila po zapestju desne roke.

OLGA PODOJSTRŠEK

Vzmetarna je konec letošnjega vročega maja izgubila sodelavko Olga Podojstršek, staro komaj 44 let.

Lahkoga življenja ni imela, saj se je prvič zaposlila v železarni kot pomožna delavka že leta 1949, staro komaj 14 let. Potem je po vrsti delala v skladišču modelne mišarne, v vzmetarni, v gradbenem oddelku, opravila izpit za PK — žerjavodkinjo ter se ustavila v vzmetarni kot vrtalka vzmetnih listov, kjer je delala do svoje bolezni, od katere si ni več opomogla.

Bila je ena tistih delavk, ki se ne ustrašijo nobenega dela, niti dela pri pečeh ne. Dokler je bila zdrava, je bila pridna in vestna.

Ko so sodelavci zvedeli, da je umrla in so ji prižgali svečko za slovo, so se je spomnili vesele in včasih malo hudomušne. Pospremili so jo k zadnjemu počitku na Barbari in izrekli iskreno sožalje hčerki Nataliji.

Ganjivo je bilo to zadnje srečanje, od srca so prišle besede pot. Levovnika in v srca so segli njegovi verzi:

»V življenju pride čas,
ko treba je jemat' slovo,
v življenju pride čas,
ko solzno je oko.«

Pokojno Olgo bomo ohranili v lepem spominu.

REKREACIJA IN ŠPORT

Tekmovanje delavcev elektrotehničnih storitev v streljanju

V tekmovanju z zračno puško je nastopilo 26 posameznikov. V skupini do 35 let je zmagal Zlatko Rošer — 151 krogov, pred Lesičnikom in Osojnikom, med starejšimi je bil najboljši Stefan Korožec s 135 krogi, drugi je bil Pečolar, tretji pa Günter.

V ekipni konkurenčni je bila prva elektro delavnica kovačnice pred delavnico valjarne in jeklarne. V ekipnem mnogoboju za leto 1979 vodijo elektrikarji iz valjarne z 280 točkami pred delavnico jeklarne 250 in delavnico kovačnice, ki ima 240 točk.

Nogomet

V 15. in 16. kolu koroške članske lige so bili doseženi naslednji rezultati:

Leše—Radlje 5:2, Korotan—Fužinar 1:3, Peča—Ojstrica 2:2, Holmec—Akumulator 2:2, Fužinar—Radlje 5:0, Akumulator—Korotan 2:0, Leše—Holmec 1:1, Ojstrica—Slovenj Gradec 3:2.

Kandidati za prvaka osvajajo planirane točke še naprej. Vodi Fužinar s 23 točkami in tekmo več, druga je Ojstrica z 22 točkami, tretji pa Akumulator, ki je zbral 20 točk.

Ojstrica—Kladivar 4:1

V tekmovanju za jugoslovanski pokal je Ojstrica kot zmagovalec koroške regije v Dravogradu premagala prvaka celjske regije Kladivarja s 4:1.

Selekcija Koroške—Šmartno 2:1

V selekciji Koroške so igrali igraci sedmih klubov in zasluženo premagali republiškega ligaša ekipo Šmartna z 2:1. Zadetka sta dosegla Radikovič in Pečnik.

Tekmovanje veteranov

Veterani železarne Ravne so igrali dve tekmi z veteranimi mamberorskimi Železničarji. Prvo srečanje na Ravneh so naši izgubili

s 7:3, povratna tekma v Mariboru pa se je končala neodločeno 2:2. Kratek komentar: na Ravnah smo imeli slabega vratarja, v Mariboru pa je branil Skitek. Za veterane so igrali: Golob, Štefanovič, Rožič, Skitek, Tasič, Košuta, Pržnik, Krajcer, Vauče Gusti, Jezernik, Savič, Pangrac in Novkovič.

Koroški alpski smučarji v selekciji SFRJ

Pododbor za kvaliteto pri Smučarski zvezi Jugoslavije je določil selekcijo za tekmovalno sezono 1979/80. Med izbranci je kar pet koroških smučarjev, ki bodo tekmovali v državni selekciji.

V B reprezentanci Jugoslavije je Andrej Stefanovič, ki je v pretekli sezoni s svojimi dobrimi rezultati opozoril naše strokovnjake, da je sposoben za uspehe tudi v mednarodni konkurenčni. Ker si je v pretekli sezoni priznačil tudi FIS točke, bo v naslednji sezoni nastopal na tekmacah za evropski pokal.

V mladinski reprezentanci je naš perspektivni smučar Miran Stefanovič, ki je s to uvrstitev dobil možnosti za večji vzpon.

V pionirske selekciji pa so Boris Maklin in Dušan Žagar z Ravnen ter Željko Pustoslemšek iz Mežice.

Pet kandidatov v selekcijah je priznanje in hkrati dokaz, da se alpsko smučanje pri nas ponovno vzpenja. Razvoj tekmovalca je v glavnem odvisen od pogojev, ki jih ima v klubu, v katerem vadi. Največ zaslug za ponovno afirmacijo alpskega smučanja pa ima brez dvoma prizadevni trener Jaka Valti, ki je že v preteklosti vzgojil več odličnih smučarjev — reprezentantov.

Plavalec Fužinarja v Porurju

Na velikem mednarodnem plavalnem mitingu v Neheim-Hüsten v ZRN je tekmovalo nad 200 plavalcev iz desetih evropskih držav. Plavala ekipa Fužinarja je štela le šest tekmovalcev, ki pa so odlično zaplavali in osvojili kar 20 kolajn v svojih kategorijah. Maja Rodič je bila ponovno najuspenejša in je osvojila kar tri prva mesta. Po dvakrat sta zmagala Miran Kos in Andreja Cesnik. Zlato kolajno sta še osvojila Tomaz Rodič in Dimiter Vočko, Andreja Brumen je bila dvakrat druga v prsnih disciplinah tik za Majo Rodič.

Odbojka

Ob 20-letnici športnega združenja BOR je bil v Trstu mednarodni ženski in moški odbojkarski turnir. V ženski konkurenčni so igralke Fužinarja potrdile, da so v odlični formi in zasluženo premagale vse nasprotnice — Halada iz Madžarske, Yunior iz Torina in domači Bor. V moški konkurenčni je zmagal Metalac iz Siska, ki je v odločilnem srečanju premagal Fužinar s 3:1.

Učenke ravenskih osnovnih šol so postale republiške šolske prvakinja. V finalnem srečanju so brez težav s 3:0 premagale vrstnice z Bleda.

Namizni tenis

V Ptiju je bilo ekipno prvenstvo Slovenije za pionirke. Prvo mesto so osvojile mlade igralke Fužinarja v postavi: Barbika Logar, Ingrid Trbičan in Simona Šipek. Na prvenstvu pionirjev, ki je bilo v Ljubljani, pa so bili igralci Fužinarja četrti. Fantje Fužinarja so tekmovali v postavi: Auprih, Kaker, Vrečič in Ozmeč.

Atletika

V petih slovenskih atletskih srednjih so bile kvalifikacije mlajših mladincev in mladink za atletski pokal Slovenije. V Celju

Občudovali smo deročo Uno, ker še nismo vedeli, da že več ur načrta in da zaradi poplav prestavljo tabor na varnejši kraj. Po urici počitka nas je popoldne čakala prva preizkušnja — tekmovanje v ilegalcu. Naloga ni bila pretežka, težave pa so nam delali abeceda in znaki iz srbohrvatskega jezika. Zvezčer smo zakurili taborni ogenj, ki pa zaradi popoldanskega dežja ni najbolj uspel. Kar hitro smo odšli v šotorje in zaspali.

Naslednje jutro je zvok piščalke zbudil tudi največje zaspance. Po telovadbi smo se začeli pravljati na orientacijski pohod. Predtem smo imeli pregled opreme, ki je za nas nekaj novega. Tudi deževati je začelo. Po prvem preverjanju znanja iz topografije in risanja karte smo krenili na 26 km dolgo pot. Obšli smo Bo-

Do zmage

so tekmovali tudi atleti Koroškega atletskega kluba in osvojili naslednja mesta:

Mladinci: Hovnik je bil prvi v teku na 100 m in Rozman prvi na 400 m. Kadiš je osvojil drugo mesto pri daljavi, štafeta 4 × 100 m je bila prav tako prva.

Mladinke: Sredemškova je zmagala v teku na 100 m in 200 m, štafeta 4 × 100 m pa je osvojila tretje mesto.

S. F.

sansko Dubico in obiskali zgodovinska obeležja pod Kozaro. Opravili smo vse zahtevne naloge in se po šestih urah vrnili v tabor.

Tretji dan so nas gostitelji peljali v Jasenovac, kjer smo si ogledali taborišče in film, ki ga nihče od nas ne bo mogel pozabit. Popoldne smo nestrnno pričakovali razglasitev rezultatov. Dosegli smo uvrstitev na 3. место, česar se nismo nadalejali. Posebej veseli smo bili priznanja, ki smo ga dobili kot najbolj disciplinirana ekipa. Tako je bil naš trud poplačan, opravičili pa smo tudi zaupanje v naše delo.

Ob odhodu iz Bosanske Dubice nam je stari profesor rekel: »Pozdravite mi vse Slovence od tistih izpod Kozare, kjer matere ne rodijo izdajalcev!«

Polifem

SIPS '79

27. aprila praznujejo občani Bosanske Dubice občinski praznik, na katerega se vsako leto temeljito pripravijo. Letos so se v praznovanje vključili tudi taborniki odreda »Avdo Čuk«. Organizirali so SIPS '79 — »srečanje tabornikov — pozdrav svobodi«. K sodelovanju so povabili tabornike iz vse Jugoslavije. Našo občino smo zastopali taborniki odreda »Koroški jeklarji«.

Ze tri tedne pred srečanjem smo se začeli pripravljati za tekmovanje v orientaciji in ostalih panogah taborniškega partizanskega mnogobojja. Z veliko nestrnostjo smo pričakali 26. april, dan našega odhoda. Potovali smo z vlakom in 27. aprila zjutraj prispevali v Novsko. Po treh urah čakanja na vlak smo krenili v Dubico, ki nas je pričakala v jutranjem soncu. V Bosansko Dubico smo prišli precej utrujeni, saj je bilo za nam 8 km »zajtrka« po makadamski cesti. Tu smo si najprej privoščili pravi taborniški zajtrk, ki smo ga delili s taborniki iz Svetozareva.

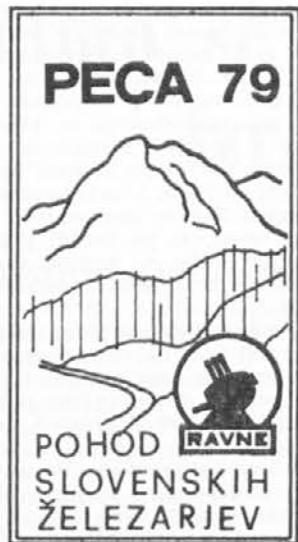
TABORNIKI, ZBOR! POZDRAV TITU!

V počastitev dneva mladosti smo se taborniki Jugoslavije povzeli v enotni akciji. Na poziv, ki ga oddajajo vse radijske postaje, smo se 24. maja zbrali pred internatom, kjer imamo klubsko sobo. Od tod smo krenili na pohod, katerega cilj je bil Navrški vrh. Na poseki smo pripravili kres, h kateremu so prišli tudi novo sprejeti mladinci. Pogled s poseke na okoliške hribe je bil dokaj klavrn, saj so bili zaviti v temo. Vzdušje ob kresu je bilo prijetno, čeprav so nam manjkali glasbeniki.

Polifem

Trening

60 LET DTV PARTIZAN

Ko obhajamo različne obletnice, se jih spominjamo tako, kakor teče življenje ter ob njih obujamo vtise in dogodke, ki so jih pustili v nas. Naše društvo je ta visoki jubilej proslavilo na dostenju in skromen način s svečano akademijo, ki je bila 26. maja 1979 na Ravnah na Koroškem. Poleg tega je izvedlo tudi odbojkarski turnir, na katerem je sodelovalo šest moških in pet ženskih ekip. Pri moških je zmagal Partizan Mežica, ki je v finalni tekmi premagal Partizan Črna z 2:0. Pri ženskah pa je zmagala ekipa iz Črne, ki je s težavo premagala ekipo z Ravnen z 2:1.

Osrednja točka proslave je bila vsekakor telovadna akademija, na kateri sta nastopili poleg domačih članov društva tudi republiška ženska in moška vrsta. Predvsem slednji so prikazali lepo telovadbo — ženske na dvovišinski bradijli, moški na drogu, skupno pa v akrobatiki. Med našimi člani so prisrčno izvedli igrico naši najmlajši, zelo uspešne pa so bile tudi druge točke, kot so moški na bradijli, vaje pionirk in ritmične vaje, ki so jih izvedle mladinke. Za boljšo in lepšo izvedbo vaj pa je zelo uspešno poskrbela vokalno instrumentalna skupina KORA z Raven.

Mislimo, da že sama obletnica, to je šestdeset let, pove, da je telesna vzgoja na Ravnah poleg dela v železarni tudi tista oblika dejavnosti, ki združuje mладo in staro ter razveseluje ne samo jeklarje, temveč tudi rudarje in gozdarje. Po sedanjem konceptu se društvo veliko ukvarja z rekreativnim življenjem vseh struktur naših občanov, še vedno pa je zelo priljubljena športna gimnastika, v zadnjem času pa pred-

Odbor in vadniški kader DTV Partizan Ravne

vsem pri ženskah ritmična gimnastika.

Zelja našega društva je, da bi se čim več članov naše krajevne skupnosti ukvarjalo z rekreacijo in se s tem odtegnilo hitremu tempu industrializacije, ki povzroča monotono življenje, slabo počutje in ne nazadnje tudi nižjo produktivnost dela.

Ker so pogoji za vse zvrsti športne in rekreativne dejavnosti na Ravnah enkratni, bi bilo pridobljene dobrine, katere nam je omogočilo združeno delo, nespolmetno zanemarjati. Zato ob tej priliki pozivamo vse občane naše krajevne skupnosti, da se v čim večjem številu poslužujejo vseh vrst rekreativnega življenja in s tem pomagajo k še večji krepitvi samih sebe in celotne družbe.

Predsednik
Franc Košak

KAKO NAJ VODILNI RACIONALIZIRajo SVOJE DELO

Američani so ugotovili, da vodilni delavci v gospodarstvu potražijo 80 odst. delovnega časa za postranska ali rutinska opravila in le 20 odst. za pomembna in ustvarjalna. Drug podatek pravi, da jim vsakih 8 minut zvoni telefon. Izpostavljeni so povodnji pariprija in sejam z nepreciznimi dnevnimi redi.

Iz teh raziskav so nastali naslednji nasveti za direktorje in menažeरje:

1. pomembna vprašanja imajo prednost,
2. ne opravljajte vsega dela sami,
3. klepetave obiske je treba skrajšati,
4. uvedite uro miru,
5. dobra tajnica pomaga štediti čas.

Na koncu pa še nekoliko humorističnih nasvet: prednji dve nogi stola za obiskovalce je treba toličko skrajšati, da ti pri sedenju kar naprej lezejo navzdol. Baje so potem obiski zelo kratki.

IZREKI

Narava je najboljši učitelj svobode. Matoš

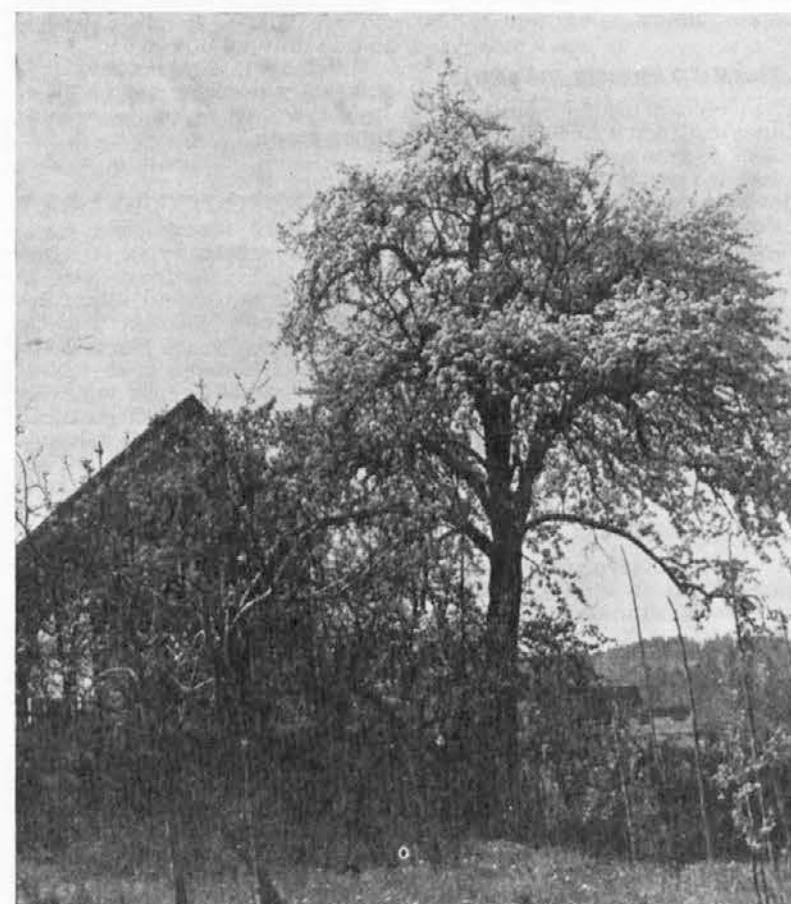
Tvoj sem. Zamenjal sem zabave razvratnih dvorov, zablode, čar sijaja in blišč razkošja za blagji mir poljan in šuštenje planin. Puškin

Največja radost in zadovoljstvo življenja je občutek, da si ljudem potreben in drag. Gorki

Kdor noče razsojati, je budalo, kdor si razsojati ne upa, je suženj. Drumond

Ko izbruhne vojna, najprej pada resnica. Pousonby

Bitko dobi tisti, ki se trdno odloči, da jo bo dobil. Tolstoj

V sadovnjaku

Polifem

V soboto, dne 23. junija 1979, bo pohod slovenskih železarjev na Peco. To je že četrtek, da se bomo zbrali na naši koroški gori — Peči železarji iz vse Slovenije. Povabili smo tudi naše sodelavce iz vseh podjetij združenega podjetja slovenskih železarn. Prav tako vabimo, da se pohoda na Peco udeleži čim več železarjev z Raven.

Prijave bodo zbirali športni referenti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Zbirališče in odhod je izpred upravnega poslopja železarne Ravne ob 7. uri zjutraj.

Na Peco se bomo odpravili iz doline Tople od Burjaka do planinske koče in dalje na vrh. Sestop pa bo zopet v dolino Tople, kjer bo pri Končniku prirejeno za vse udeležence pohoda zaključno srečanje. Vsi bodo prejeli spominsko značko. Za varnost in udobje na pohodu bodo skrbeli planinski vodniki in gorski reševalci.

Ravenski železarji — planinci, ne zamudite priložnosti, udeležite se pohoda na Peco in v dolino Tople, ki je v tem pomladnem času najlepša in najbolj mikavna!

Franc Telcer

OBRAMBNI DAN

Taborniki odreda »Koroških jekljarjev« smo 24. 5. 1979 v sodelovanju z ravnateljstvom posebne osnovne šole organizirali obrambni dan za oddelke od 3. do 8. razreda. Pot nas je vodila do repača pri muzeju, kjer je bila KT 1. Po markirani poti smo prek poseke krenili na KT 2, ki je bila na Navrškem vrhu ob spomeniku. Gozdna pot nas je vodila do Lubasa, kjer je bila KT 3. Zaradi neuvidevnosti domačinov, ki so hodili po tej poti, smo imeli dolocene težave, ker so nam obračali potne znake. Od Lubasa smo krenili proti Mihevu, kjer je bila KT 4. Makadamska cesta nas je pripeljala do KT 5 na Šrotneku. Cilj pa je bil pri Jovanovičevem spomeniku na Preškem vrhu. Na cilju nas je čakala obilna malica, organiziran pa je bil tudi miting. Zaradi nesporazumov, ki so nastali pri organizaciji obrambnega dne, smo morali povabiti tovariša Tevža, da nam je razkazal dve lovski puški, saj nam za to odgovorne osebe niso priskočile na pomoč.

Polifem

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. aprila 1979 do 20. maja 1979

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Bricman Srečko	30. 3. 1959	KV strugar	strojno gradbeno vzdrževanje	iz JLA
2.	Brkić Srečko	7. 7. 1941	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
3.	Cifer Ivan II.	25. 12. 1947	KV natakar	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
4.	Divjak Viktor	11. 4. 1959	KV rezkalci	stroji in deli	iz JLA
5.	Dolenc Anton	4. 10. 1962	NK delavec	komerciala	prva zaposlitev
6.	Erjavec Angela	20. 5. 1943	NK delavka	strojno gradbeno vzdrževanje	iz druge delovne organizacije
7.	Ferk Janez	25. 9. 1957	KV str. kovač	energija	iz druge delovne organizacije
8.	Fortin Alojz	1. 6. 1959	KV str. kovač	kovačnica	iz JLA
9.	Fužir Stefan	16. 12. 1959	KV valjavec	valjarna	iz JLA
10.	Glavak Stjepan	5. 11. 1953	KV ključavniciar	energija	iz druge delovne organizacije
11.	Harter Jože	7. 2. 1958	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
12.	Ivanković Ante	29. 4. 1957	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
13.	Ivartnik Frančiška	2. 9. 1949	NS	DS za finance	za določen čas
14.	Jeraj Vinko	19. 6. 1959	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	iz JLA
15.	Jevšnikar Anton	18. 12. 1951	NK delavec	jeklolivarna	iz druge delovne organizacije
16.	Karničnik Jože	12. 2. 1960	KV žičar	jeklovlek	iz JLA
17.	Konečnik Bojan	18. 1. 1959	KV strojni ključavniciar	energija	iz JLA
18.	Kostanjevec Slavko	5. 5. 1958	KV strojni ključavniciar	energija	iz JLA
19.	Lukić Slavko	2. 6. 1958	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
20.	Mak Milan	22. 12. 1957	KV strojni ključavniciar	stroji in deli	iz JLA
21.	Marchiotti Ivan	27. 6. 1955	absolvent el. fakultete	elektrotehniške storitve	štipendist železarne
22.	Matko Izidor	15. 3. 1957	SŠ str. tehnik	Kovinarstvo, Ljubno	iz JLA
23.	Medić Dragan	5. 6. 1958	NK delavec	jeklarna	iz druge delovne organizacije
24.	Mozgan Ožbalt	29. 1. 1963	NK delavec	komerciala	prva zaposlitev
25.	Mravljak Anton	4. 1. 1957	NK delavec	priprava proizvodnje	iz druge delovne organizacije
26.	Petavar Marija	7. 11. 1927	KV frizerka	družbeni standard	sezonska zaposlitev
27.	Pirnat Anton	6. 6. 1959	KV valjavec	valjarna	iz JLA
28.	Podbregar Franc	15. 2. 1940	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	iz druge delovne organizacije
29.	Robnik Stanko	31. 7. 1948	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	iz druge delovne organizacije
30.	Skutnik Andrej	28. 11. 1955	VŠ dipl. ekon.	komerciala	štipendist železarne
31.	Stanisavić Stevo	7. 2. 1957	NK delavec	strojno gradbeno vzdrževanje	iz druge delovne organizacije
32.	Tasić Milivoj	18. 6. 1958	KV rezkalci	stroji in deli	iz JLA
33.	Tomazin Edvard	11. 3. 1958	NK delavec	jeklolivarna	iz druge delovne organizacije
34.	Turičnik Anton	15. 1. 1959	KV strugar	pnevmatični stroji	iz JLA
35.	Vukajlović Ostojia	27. 8. 1958	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	iz JLA
36.	Zabev Ivan	19. 1. 1941	NK delavec	jeklovlek	prva zaposlitev
37.	Živković Milan	5. 6. 1958	NK delavec	jeklolivarna	prva zaposlitev

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
-------------	----------------	-------	---------------	-----------	--------------

IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Brunet Franc	22. 12. 1959	KV ključavniciar	Kovinarstvo, Ljubno	v JLA
2.	Betovnik Vinko	14. 1. 1960	KV ključavniciar	Kovinarstvo, Ljubno	v JLA
3.	Berložnik Olga	25. 6. 1956	SŠ ekonomski tehnik	Kovinarstvo, Ljubno	dana odpoved
4.	Devedžić Sulejman	19. 2. 1957	KV ključavniciar	Kovinarstvo, Ljubno	samovoljna zapustitev dela
5.	Dobrun Zlatko	11. 6. 1958	KV žarilec	industrijski noži	samovoljna zapustitev dela v JLA
6.	Duler Milan	16. 8. 1959	KV strojni ključavniciar	strojno gradbeno vzdrževanje	transport
7.	Gruber Franc	10. 9. 1962	NK delavec	priprava proizvodnje	samovoljna zapustitev dela
8.	Jekić Dragomir	2. 4. 1953	KV voznik motornih vozil	Kovinarstvo, Ljubno	dana odpoved
9.	Ježernik Rajko	10. 10. 1960	KV ključavniciar	jeklarna	v JLA
10.	Kališnik Branko	18. 9. 1951	PK talilec	pnevmatični stroji	po sklepu delavskega sveta
11.	Merc Jože	20. 2. 1948	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	dana odpoved
12.	Mešić Hazim	27. 2. 1957	KV ključavniciar	komerciala	samovoljna zapustitev dela v JLA
13.	Obretan Jožef	26. 4. 1960	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
14.	Podlesnik Karel	3. 11. 1958	SŠ strojni tehnik	DS KSZ	invalidska upokojitev
15.	Poročnik Dušan	12. 11. 1951	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	dana odpoved
16.	Potočnik Anton	7. 5. 1931	NK delavec	Kovinarstvo, Ljubno	samovoljna zapustitev dela
17.	Poznič Bojan	15. 7. 1962	NK delavec	DS za finance	invalidska upokojitev
18.	Selimović Šemso	25. 3. 1952	NK delavec	stroji in deli	dana odpoved
19.	Slemenjak Pavlina	28. 12. 1941	NS	Kovinarstvo, Ljubno	samovoljna zapustitev dela
20.	Slemenik Jožef	21. 2. 1943	KV voznik motornih vozil	jeklavica	invalidska upokojitev
21.	Šaberl Stefan	20. 10. 1953	PK žerjavovodja	energija	dana odpoved
22.	Šimunović Jozo	13. 6. 1960	KV ključavniciar	valjarna	v JLA
23.	Škafar Milan	21. 2. 1958	KV valjavec	strojno gradbeno vzdrževanje	dana odpoved
24.	Štruc Drago	6. 11. 1960	KV strugar	DS za finance	v JLA
25.	Telcer Marija	7. 2. 1921	NS		starostna upokojitev

IZOBRAZBA - KVALIFIKACIJA					
Pridobili lastnost delaveca	Izgubili lastnost delaveca				
1 — abs. el fak.	1 — SŠ ekonomski tehnik				
1 — VŠ dipl. ekonomist	1 — SŠ strojni tehnik				
1 — SŠ strojni tehnik	7 — KV ključavniciarjev				
4 — KV str. ključavniciarji	1 — KV strugar				
2 — KV strugarja	1 — KV valjavec				
2 — KV rezkalca	2 — KV voznika motornih vozil				
1 — KV žičar	1 — KV žarilec o. p.				
1 — KV frizer	1 — PK talilec				
1 — KV natakar	2 — NS				
2 — KV valjavca o. p.	1 — PK žerjavovodja				
2 — KV str. kovača o. p.	7 — NK delavcev				
1 — NS					
18 — NK delavcev					

OBVESTILO BRALCEM

Mariborska tiskarna — oddelek knjigotisk — se postopno seli v nove prostore na drugem koncu mesta. To ne gre enostavno in hitro. Delavci tiskarne se sicer skušajo z našim uredništvom trudijo, da se to ne bi poznalo pri rokih izida Informativnega fužinara, vendar je vseeno možno, da bomo z naslednjimi številkami za nekaj dni kasnili pri izidu.

Avgusta bo predvidoma spet vse v redu, bralce pa prosimo, da to upoštevajo.

Urednik

ZAHVALA

Vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali lajšati bolečine ob izgubi dragega očeta **Mihaila Kolmana**, se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in darovani venec.

Prav tako lepa hvala jeklarjem, da so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Sin Jaka

NAŠA UPOKOJENCA

Pavlina Slemenjak, roj. 28. decembra 1941, v železarni od 1. aprila 1959 dalje, nazadnje v DS za finance kot obračunarka OD. Invalid. upok. 15. maja 1979.

Anton Potočnik, roj. 7. maja 1931, v železarni od 1. junija 1954 dalje s prekinjivijo, nazadnje v DS KSZ kot obhodni nadzornik. Invalidsko upokojen 30. aprila 1979.

100-LETNICA ROJSTVA MILUTINA MILANKOVIČA

Ob proslavi 100-letnice rojstva jugoslovanskega znanstvenika Milutina Milankoviča izdaja skupnost jugoslovenskih PTT priložnostno poštno znamko za 4,90 din.

Milutin Milankovič (Dali 1879 — Beograd 1958) je končal gimnazijo v Osijeku, gradbeno tehniko pa leta 1903 na Dunaju, kjer je leta kasneje doktoriral. Do leta 1909 je delal kot inženir v Avstriji, od leta 1909 pa kot profesor racionalne mehanike in teoretične fizike na beograjski univerzi. Bil je redni profesor Srbske akademije znanosti od leta 1924, član Nemške akademije naravoslovcev v Halleju ter dopisni član številnih drugih naših in tujih znanstvenih ustanov. Od njegovih poljudnih spisov sta najvažnejša »Skozi vesolje« in »Stoletja«. Njegovo glavno delo je »Kanon osenčevanja zemlje in njegova uporaba v zvezi s problemi ledenih dob«, ki zajema številna osebna raziskovanja, ka-

tera so trajala več kot 30 let na mejem področju naravoslovnih ved in matematike.

Motiv za znamko je bil portret Milutina Milankoviča, delo slikarja Paje Jovanovića. Grafična obdelava znamke je delo Andreja Milenkoviča. Znamke so bile natisnjene v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvnega rasterja v polah po 9. V prodajo so prišle 28. maja 1979. Istega dne je izšel tudi priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 7,40 dinara.

100-LETNICA ROJSTVA KOSTE ABRAŠEVIČA

Ob proslavi 100-letnice rojstva pesnika Koste Abraševiča izdaja skupnost jugoslovenskih PTT priložnostno poštno znamko za 2 dinarja.

Kosta Abraševič (Ohrid 1878 — Šabac 1898). Rodil se je v obrtniški družini in je tri razrede

grške osnovne šole končal v Ohriku. Ko se je njegova družina preselila v Šabac, je začel svoje šolanje znova v srbohrvaščini. Zelo mlad je začel pisati ljubezenske in domoljubne pesmi, od katerih jih je malo ohranjenih. Leta 1894 se je podobno seznašil s socialističnimi idejami in jim ostal zvest do konca življenja. Umrl je v dvajsetem letu zaradi tuberkoloze. Nekaj njegovih revolucionarnih pesmi izraža veliko navdušenje, kot npr. »Žvižgaj veter« in »Rdeča«. Ostale bojo trajna last ljudskih množic, katerih izrazit predstavnik je bil.

Likovna obdelava znamke je delo Dušana Lučića. Znamke so bile natisnjene v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki večbarvnega ofseta v polah po 25. V prodajo so prišle 29. maja 1979. Istega dne je izšel tudi priložnostni ovitek za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,50 dinara.

f. u.

HUMORESKA:

Samogovor neke šolarke

Jerzy Baranowski:

Ah, mama draga! Da vidiš, kako krasno smo se imeli na izletu. Rečem ti! Ko smo šli, smo vso noč peli »Katjušo« v vlaiku. Takoj zjutraj pa smo prispevali v neko mesto z znamenitostmi, a nihče ne ve, kakšne so bile, ker smo vsi zaspali. Ves razred. Rečem ti, je bilo fino. Zavalili smo se, kamor se je komu zahotel: Jozek na stopnišče banke, jaz na grob kneza Svetopolka, naša gospa pa nas je samo zbuvala in silila na kup, zvečer pa, še sama ne vem, kako je padla v bazen z labodi. Fino, ti rečem! No, vistem prehodnem taboru je bilo še lepše, veš, ker smo imeli šotore ob koncu mostu. Vsi so se bali iti na drugo stran reke. Kaj? O, mama, pa saj ničesar ne razumeš. Navadna reč, ker je bil most visok, železniški, pravzaprav ga niti ni bilo, ker ga šele gradilo. Bila je samo ena deska, ampak luknja tu, luknja tam.

Olek je bolj važen kot ti, a je prišel samo do polovice in veter ga je... frk, navzdol! Fino, ti rečem! Da vidiš, kako je bil ponosen na to. »To, da so,« pravi »iz-pumpali vodo iz mene in da so me vozili z rešilnim avtom, to ni kar...« O, mama! Ti pa samo »bože, bože«, ampak, ne boj se. Vidiš, jaz sem šla po tej deski s Krzychem. No, midva sva bila previdna. Počakala sva, da ni bilo vetra, ponoči, seveda. O, rečem ti, je fino. Močvirje, živo močvirje! Zemlja se je grezala, ko sva hodila. Ampak kaj bi moglo potegniti mene in Krzycha? O, mama, ni odlično, da sem delala fige. Vsi so jih delali. To je urok, da te močvirje ne potegne vase, razumeš? Joj, livade so šele čudovite. Nimaš pojma mamica. Krzych mi je rekel: »Si upaš dati žabo v usta?« Seveda sem jo dala, da ne bi mislil, da je glavni. Fino, ti rečem! O, mama! Taka mala žabica. Ne boj se. Samo malo sem jo držala v ustih in nič ni bilo.

Izvidnik spoštuje naravo, častna beseda... Kva, kva, kva, in pole-tela je na travo, a Krzycho reče, da mi bo verjet šele, če tudi ti... O, mama, zares ne! Samo da jaz... no... sicer pa, zakaj bi ti govorila o mojih in Krzychohovih intimnih rečeh — oprosti — ti te-ga ne razumeš.

Kaj?... O, mama, ti pa samo »Ah, bože, bože« in »ah, bože, bože«. Pa sploh ni bilo tako, ker je Krzycho rekel: »Tako te ljubim, da bi vzel hrošča v usta iz twoje roke.« Vidiš, kako je fin: prebledel je, a v usta ga je dal, jaz sem ga sama ulovila. Potem sem morala to storiti še jaz.

Da, oba! Ta podvig sploh ni norost, mamica. Ce ti, mama, rečeš, da je to norost, prosim no, poglej, če hočeš očka vzeti hrošča v usta zaradi mamice. Saj je očka mnogo večji od Krzycha. A? »Jaz se sploh ne mešam v vajine reči! Zakaj pa vprije name. Zdaj vpriješ, oče je pa napravil zate podvig, ko si stanovala v drugem nadstropju. Misliš, da ne vem! Vzpel se je po telefonskem drogu do tvojega okna in ti pripel neki tulipan ali kaj že. V nedeljskem gvatnu! Pa deževalo je! Pa kaj, če mene še takrat ni bilo, vem pač, ker mi je babica vse povestala. O, mama, kaj si ti... pa kaj se živciraš. Si pa res čudna. Saj veš, da ni padel z droga, ker ko je prišel miličnik in rekel: »Gospod kolega, prepovedano je je vzpenjal po narodni lastnini!« je oče splezal nazaj dol in se odločil oženiti se s tabo in pomisliti, da se to sploh ni zgodilo na izletu.

Ali na primer, si ti sploh kdaj bila nihalo na zvonu? Vidiš jaz sem bila. Rečem ti, to je kravovo... Ah, čisto normalno, dokler smo ogledovali stolp katedrale. Rečem ti, krasno je tam zgoraj. Najmanj dvajset nadstropij visoko. V podu so luknje in mihi. Tedaj pa Stefan, no, saj veš, da je Stefan jezen na Krzycha,

ker mu je nekoč zlil vročo juho na glavo, no, Stefan se je šel statvit s Krzychem za 10 dkg kikijev, da Krzycho ne bo skočil in se uvel za nihalo v zvonu. Da vidiš, kako je bilo to fino! Krzycho reče: »O! Bom skočil, ker treniram karate.« In takoj, hop, uvel se je, obvisel in rekel. »A vidiš, zdaj blesavec, da nisem baba, ampak, visim!« Nato sem še jaz, hop za njim, da ne bi bil tako važen. Rečem ti, fino je bilo. Visiva tako, pod nama pa brezno... Aha, ko je ta nora Julka, ona zmeraj počne oslarje, začela spodaj vleči za vrv. O, ne boj se. Nič ni bilo, ker nisva zvonila glasno. Človek ni nihalo in ne dela zvoka. No, Julka je hitro pobegnila, ker sem jaz začela bruhati. Kako, kaj naša gospa!

Castna beseda mama, niti besede ni rekla, ker dokler sva midva visela, je šla v mesto iskat pomoč, in kaj bi pravzaprav imela reči. A potem je bilo res fino, ker so prišli gasilci, ki so naju roke še držale. Ah, rečem ti, mama! Ves razred nama je zavidal, vsi so začeli skakati v mrežo, ki so jo nastavili gasilci. O, ne, mama, gasilci je niso mogli odnesti, ker bi mi potem padali na plošnik. Kako, kaj so storili? Samo pokleknili so in začeli moliti... Kaj jaz vem, morda zato, ker je bila katedrala. Fino, ti rečem. Hočeš, kikiriki, na, sama sem jih zasluzila, ker vem, da jih imaš zelo rada. Zakaj si tako bleda. Oči, na pomoč, mama je padla v nezavest! Zakaj? Nimam pojma, zakaj!«

(Prev: ar)

IZREKI

Ni najboljši državnik tisti, ki veliko dela, ampak tisti, ki omogoča drugim, da uspešno delajo.

Bacon

***

Vladal sem tako, da sem združil silo in pravico.

Solon

***

Več je vredna vojska oslov, ki jih vodi lev, kot vojska levov, ki jih vodi osel.

Napoleon

REDNA KRVODAJALSKA AKCIJA

bo organizirana v občini Ravne na Koroškem tudi letos kot vsako leto.

Dne 20. in 21. junija 1979 od 6. do 14. ure bo odvzem krví v osnovni šoli na Ravnah (v starri šoli). Vabimo vse občane, da se odzovejo tej humani akciji v čimvečjem številu.

Organizacija
Rdečega križa

Fotografije za to številko so prispevali: F. Rotar, Žalik in služba za informacije.